

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Številka 84.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Liubljana, petek 26. julija 1940

Cena posamezni številki din 150

Ker ni sodelovanja

Ze iz normalnih časov nam je ostala cela kopica nerešenih vprašanj, od katerih pa je bilo vsako za razvoj našega gospodarstva zelo velike važnosti. Vojna doba ter vedno večje težave v notranji in zunanji trgovini ter v naši industrijski proizvodnji so prinesle še celo vrsto novih in zelo težkih vprašanj. Jasno je, da moramo z reševanjem teh vprašanj tudi že enkrat začeti, ker mora sicer ves naš gospodarski razvoj nevarno zastati.

Tako je neizogibno potrebno, da rešimo vprašanje preskrbe naše industrije s surovinami, kajti sicer se more zgoditi, da bodo po vrsti začele naše tovarne ustavljati svoje obratovanje in da bomo na mah imeli pred seboj še novo vprašanje brezposelnosti tvorniških delavcev. Vedno bolj ostro stopa v ospredje tudi vprašanje draginje ter v zvezi s tem vprašanje nabave zadostnih količin najpotrebnejšega blaga. Zboljšanje kmetijske proizvodnje, izvedba melioracijskih del, dvig tujkega prometa, ustvaritev boljših pogojev za našo domačo trgovino in obrt, ureditev našega denarnega trga, da bo mogoče s ceninimi krediti dvigniti podjetnost, vsa ta vprašanja in še cela vrsta drugih zahtevajo hitro in dobro rešitev, ker je od tega odvisen naš gospodarski napredek.

Vsako teh vprašanj je silno zamotano in težko, da ni človeka, ki bi sam mogel v celoti pravilno rešiti le eno teh vprašanj. Le s sodelovanjem vseh naših najboljših ljudi bi se mogla doseči dobra rešitev teh vprašanj, a tega sodelovanja ni in ni. Skoraj izgleda tako, kakor da se nekateri tega sodelovanja boje, ker mislijo, da bi moglo to sodelovanje zmanjšati njih politično moč. Osebnost imajo ti ljudje morda tudi prav, vendar pa ne gre, da zaradi teh popolnoma osebnih in zasebnih ozirov trpi celota. In celota trpi, kadar se najnujnejša vprašanja ne rešujejo ali pa celo napačno rešujejo.

Tako se pri nas deloma tudi zaradi zunanjih razmer postavlja potreba uvedbe načrtnega gospodarstva. Jasno je, da more vsaka država prilagoditi takšno gospodarstvo svojim razmeram in da ni načrtno gospodarstvo, ki se je izkazalo kot dobro v eni državi, tudi priporočljivo za drugo državo z drugačno gospodarsko strukturo. Načrtnega gospodarstva zato ni mogoče slepo kopirati po tujih vzorih, temveč se mora izdelati čisto na novo z ozirom na lastne potrebe in sposobnosti. Načrtno gospodarstvo posega v vse gospodarske panoge in zato je naravno, da morajo pri njegovi izdelavi sodelovati zastopniki vseh gospodarskih panog, da bodo v načrtu tudi upoštevane vse potrebe gospodarstva. To sodelovanje seveda ne sme biti odvisno od naključja, temveč je tribo postaviti odbor ali korporacijo, ki bo zbrala vse za sestavo načrta sposobne ljudi in potem tudi skrbela, da bodo ti ljudje mogli nemoteno izdelovati načrt novega gospodarstva. Če se to ne zgodi, bo naše načrtno gospodarstvo brez učinka, ker bo načrtno gospodarstvo brez načrta.

Ravno tako je tudi z reševanjem vseh drugih vprašanj. Pred kratkim se je poročalo, da se nameravajo velika melioracijska dela. Ni

se pa povedalo, katera dela se mislijo izvesti in vendar je treba najprej vedeti katera so nujejša in ki se bodo tudi takoj začela izvajati. Kaj nam nazadnje koristijo lepe namere, če pa ostajajo le na papirju. Koliko je bilo n. pr. že debate in slavošpevov o name-ranih novih avtomobilskih cestah, a še vedno čakamo na najbolj nujne.

V današnjih časih se zahteva povsod bolj intenzivno delo, kar pomeni, da se morajo izkoristiti

vse sile. Ze iz tega sledi, da je treba na vsak način omogočiti čim več ljudem priliko, da pri reševanju javnih vprašanj sodelujejo. To sodelovanje nam mora pomeniti tudi boljše uporabo sil.

Zahteva po sodelovanju vseh ni nobena kaprica, temveč nujnost, brez katere ni uspeha. Če se odloča o našem izvozu, vendar ne sme manjkati izvoznik, ki praktično pozna vse težave izvoza. Če gre za dvig naše industrije, se vendar ne smejo prezreti industrialci, ki

iz lastne izkušnje poznajo vse težave, ki jih morajo nove industrije premagati. In tako je pri vsakem vprašanju in v vsaki zadevi.

Potrebujemo načrt za naše gospodarstvo, a tudi program dela za uresničevanje tega načrta. Eno ho drugo moremo izvesti le s skupnimi močmi, zato pa je sodelovanje prvi pogoj našega napredka in tudi edina možnost, da se izkoplamo iz sedanjega težavnega položaja.

jitvi delavskega zavarovanja za Slovenijo, ker vidi v tem garancijo za razširjenje zavarovanja tudi na ostale, doslej še izvzete vrste delavstva.

V podrobni debati so predstavniki vseh zbornic postavili zahtevo, da se takoj ukine SUZOR s posebno uredbo kr. vlade in prenesejo istočasno vsi posli delavskega zavarovanja na samostojne nosilce delavskega zavarovanja, za Slovenijo na nosilca v Ljubljani, zakonodajala delavskega zavarovanja pa mora ostati tudi v bodoče enotna za celo državo. Ukinitve SUZORja in prenos poslov delavskega zavarovanja na samostojne nosilce naj se izvedeta najkasneje do 31. julija 1940., delitev premoženja SUZORja pa naj se izvrši na podlagi bilance z dne 31. decembra 1939.

Soglasne sklepe konference je Delavska zbornica poslala kr. vladi in vsem ministrom, ki so člani komiteta za reorganizacijo SUZORja, dalje predsedniku senata in ministru dr. Antonu Korošcu ter banu dravske banovine.

Sovjetska trgovinska delegacija v Beogradu

V četrtek dopoldne je prišel v Beograd pravni referent stalne trgovinske delegacije SSSR Merinov. Doslej je bil zaposlen v Bruslju.

V Sofijo so prišli na poti iz Moskve v Beograd tudi ostali člani sovjetske trgovinske delegacije. Tako šef delegacije Vorobjev in njegov namestnik Minajev. Poleg njih je v delegaciji še šest drugih funkcionarjev. Vsi so prišli tudi s svojimi rodbinami.

Trgovinska pogajanja s Slovaško

Včeraj v četrtek so se začela v Beogradu trgovinska pogajanja s Slovaško. Na čelu slovaške delegacije je poslanec dr. inž. Peter Zatkó, jugoslovanski delegaciji pa nečeluje načelnik dr. Svetislav Lazarević.

Slovaško-jugoslovanski trgovinski odnosi so dosledaj temeljili samo na izmenjavi not v juniju 1939. Z ozirom na veliko izvozno sposobnost Slovaške ti odnosi nikakor niso zadostovali. Gospodarska struktura slovaške države omogoča mnogo večji trgovinski promet z Jugoslavijo. Ta je znašal do konca februarja 1940 41 milijonov slovaških kron, kar je 61 milijonov din. Od tega odpada na izvoz iz Jugoslavije 20, na izvoz iz Slovaške v Jugoslavijo pa 21 milijonov slovaških kron.

Od skoraj treh milijonov prebivalcev, ki žive na površini 375 tisoč kv. kilometrov, je zaposleno 57% prebivalstva v kmetijstvu, 19% pa v industriji in trgovini. Od izvoznih slovaških predmetov so na prvem mestu: ječmen, sladkorna repa ter gozdna in industrijska proizvodnja.

Leta 1939. smo izvozili v Slovaško suhih češpelj (v milijonih din) za 0,8, tobaka za 6,9, pirita za 2,6 strojev za 0,05 ter drugih predmetov za manjše zneske.

Iz Slovaške smo med drugim uvozili: ječmena za 0,6, kromovega galuna za 0,9, papirja za 1,8 itd.

Jugoslavija bi mogla dobavljati Slovaški vse predmete, ki tvorijo glavni del njenega uvoza. Zaradi naglega gospodarskega razvoja Slovaške ne more pričakovati, da se bo njena zunanja trgovina znatno dvignila.

Gospodarski krogi proti nameravanemu dirigiranju zunanje trgovine

Zagrebski »Jugoslavenski Gvozdjar« poroča, da se po vesteh iz Beograda pripravlja v ministrstvu za trgovino in industrijo načrt o popolni spremembi naše zunanje trgovine, ki naj bi bila v bodoče dirigirana. Stvar da je že tako dozorela, da o njej sploh ne more več biti nobene debate, ker gre samo še za to, da se ves načrt izvede na najbolj učinkovit način.

Kakor se iz istega vira doznavajo, ne bodo iz tega posla izključeni uvozniki in izvozniki, temveč se bo skušalo njih poslovanje spraviti v sklad z interesi gospodarstva. Direkcija za zunanjo trgovino ima pred očmi pospeševanje občnih interesov, po načrtu tega dela bi se trgovci vključili v smeri skupnih interesov gospodarske celote in skupnosti. V duhu tega načrta se pripravlja poseben sistem z namenom, da preide skrb za oskrbovanje celote od posameznikov na državo in da se na ta način zaščiti interesi državnega gospodarstva in potrošnikov. Razume se — tako se poroča — da v tako velikem poslu ne morejo zadostovati dosedanja posvetovalni odbori, temveč se predvidevajo obvezna združenja izvoznikov in uvoznikov ter obvezne strokovne organizacije. To je potrebno, kakor se utemeljuje, ker država nima možnosti, da bi sodelovala z nekaj tisoči raznih firm in da bi na ta način povečala poslovanje velikanskega upravnega aparata. Gospodarski ljudje, ki bodo angažirani v teh poslih, bodo dobili neke pravice in vpliv na izvajanje poslov in sklepov, ki se tičejo njih stroke.

Obvezne uvozne in izvozne organizacije bodo zastopale pred državo izvoznike in uvoznike, njih naloga pa bo, da predlagajo predloge za svojo stroko in da prevzamejo obveznost za izvajanje drž. zunanje trgovine. Na ta način da se bo doseglo potrebno sodelovanje ter se bo preprečil prevelik obseg dirigiranja v gospodarstvu, zlasti glede posameznih intervencij. Strokovne obvezne organizacije pa bodo imele tudi ta namen, da preprečijo dviganje cen, če je to neupravičeno. Tako se bo tudi preprečila konkurenca domačim podjetjem v korist tujine in na škodo domačega gospodarstva in domačih gospodarskih ljudi. Ravno tako da bo onemogočena špekulantska akcija posameznikov, ki dobiva včasih v teh poslih in akcijah prevelik razmah.

K tem informacijam dostavlja »Jugoslav. Gvozdjar« naslednji komentar: Te vesti so vzbudile v vrstah gospodarskih ljudi, zlasti pa trgovcev prepričanje, da se

hoče trgovina popolnoma amputirati, ker sam novi sistem ne bo dal gospodarskim ljudem možnosti, da se v svoji stroki razvijajo po svobodnih namerah in načrtih. Nastaja vprašanje, kako je mogoče po povedanih pogojih ugotoviti, koliko in kakšnega blaga potrebuje posamezni trgovec za bodoče sezone v naprej, ker to zavisi od povpraševanja in ponudbe ter razmer na trgu.

Noben gospodarski človek ni proti zdravim in dalekovidnim ukrepom, vendar pa vidijo gospodarstveniki v tem novem načrtu vezanje poslovnih rok, od česar bo imelo gospodarstvo samo škodo. Tudi pri tej priliki moramo naglasiti, da bi bilo potrebno vprašati najprej sedanje gospodarske organizacije za mnenje in s tem ustvariti podlago ne le za sodelovanje, temveč tudi omogočiti v gospodarskem aparatu svobodo tekmovanja pri izvajanju gospodarske politike na vseh poljih gospodarskega udejstvovanja. O tem premišljujejo danes zaradi interesov celote skoraj vsi gospodarski ljudje v vsej državi. Ker pa se v poročilih o izdaji novega načrta pravi, da je ta že tik pred sklenitvijo in da bo izdan brez vsake debate, mislimo, da bi bilo vendarle potrebno, oz. da se mora tudi zasebni iniciativi omogočiti, da pove svoje mnenje.

Novi gospodarski red ne sme

biti takšen, da bi uničil trgovec! Tudi ne gre za to, ali naj se odpravi gospodarski liberalizem ali naj se uvede kateri drugi sistem. Glavno je, da bo novi red dober, da bo vsem prinesel zboljšanje in da se bo vsa naša trgovinska politika dvignila. Pri izdajanju gospodarskih reform se ne smemo na slepo prilagajevati tujim receptom. Takšni predpisi se morajo izdati, ki jih tudi trgovci priznavajo kot potrebne in ki ustvarjajo takšen nov gospodarski red, ki najbolj ustreza našim življenjskim razmeram ter delovni sposobnosti našega ljudstva. Te spremembe morajo biti skladne z našimi potrebami, nobeni eksperimenti pa se ne smejo delati, kajti od eksperimentov je naše gospodarstvo že mnogo preveč trpelo.

Mnogo se danes piše o načrt-nem gospodarstvu in o korporatizmu. Treba je poudariti, da gospodarstveniki ne polagajo važnost na to, kako se novi sistem imenuje, temveč kakšen bo njegov učinek. Če že preurejamo svoje gospodarstvo, potem morajo biti aove reforme takšne, da našemu gospodarstvu v resnici omogočijo napredek ter razvoj. Te reforme bi morale odpraviti vse to, kar je dosedaj oviralo gospodarstvo in njegovo zdravo borbo za ustvaritev boljših pogojev za naše gospodarsko, kulturno in socialno življenje.

Konferenca o reorganizaciji soc. zavarovanja

V soboto 20. julija 1940. je bila na pobudo Delavske zbornice v Ljubljani v njenih prostorih v prisotnosti predstavnika kr. banske uprave dravske banovine in predsednika samouprave OUZD, konferenca predstavnikov Zbornice za TOI, Delavske zbornice, Kmetijske zbornice, Zveze združenih delavcev in Društva zasebnih in trgovskih nameščencev. Konferenca je razpravljala o reorganizaciji socialnega zavarovanja.

Vprašanje reorganizacije socialnega zavarovanja in s tem v zvezi decentralizacije oz. delitve Osrednjega urada za zavarovanje delavcev ter prenosa poslov na samostojne nosilce delavskega zavarovanja za Slovenijo, Hrvaško in ostale dele države je danes eno najvažnejših vprašanj, za katero se zanimajo tako delojemalci kakor delodajalci, zlasti še, ker je to vprašanje tik pred rešitvijo.

Predstavniki Zbornice za TOI so izjavili, da je Zbornica za TOI na svoji plenarni seji v imenu in-

dustrijskega, trgovskega, obrtnega in gostinskega odseka soglasno sprejela resolucijo, v kateri poudarja zahtevo po popolni avtonomiji delavskega in nameščenskega bolniškega zavarovanja, ki mora biti za Slovenijo popolnoma samostojno, ker so dani vsi pogoji za uspešno poslovanje samostojnega nosilca delavskega zavarovanja v Sloveniji.

Predstavniki Delavske zbornice so enako odločno poudarili, da vidi delavski in nameščenski stan najboljše zaščito svojih interesov v socialnem zavarovanju v takojšnji delitvi SUZORja in prenosu vseh poslov socialnega zavarovanja za Slovenijo na popolnoma samostojno delavsko zavarovanje, katerega nosilec naj ima sedež v Ljubljani.

Zastopnik Kmetijske zbornice je naglasil, da je kmečki stan doslej z malimi izjemami izven socialnega zavarovanja, vendar se Kmetijska zbornica pridružuje stavljenim zahtevam po osamosvo-

Sukanca primanjkuje

Iz trgovskih krogov v Ljubljani se poroča, da je začelo primanjkovati sukanca. Čeprav morajo trgovci naprej plačati naročeni sukanec, so v zadnjem času dobivali le eno četrtino ali petino naročenega sukanca. Trgovci so imeli zato sukanca premalo za svoje odjemalce. Sukanec so dobivali ljubljanski trgovci od centrale v Zagrebu, ki pa je baje likvidirala, ker se bo preselila v Beograd. Zato je banska uprava v Zagrebu zaplenila ves sukanec centrale. Če se trgovcem ne omogoči, da si v najkrajšem času nabavijo potrebnega sukanca, more nastati za vso krojaško obrt silno težko stanje in mnogi sploh ne bi mogli nadalje izvrševati obrta. Odpomoč je tem bolj nujna, ker so sedanje zaloge sukanca silno pihle in bodo v kratkem pošle. Ker je zadeva zelo nujna, so se prizadeali trgovci zaradi odpomoči obrnili tudi na Zbornico za TOI.

Zagrebske »Novosti« z dne 24. julija pa so v tej zadevi objavile naslednjo notico: Zaradi tehnične reorganizacije dosedanjega poslovanja je sklenil g. Hinko Plankh, dosednji lastnik bivše Centralne agencije za trgovino sukanca in predvina za delo s trdno Mez, Jugoslav. d. d. za proizvodnjo sukanca za šivanje in vezenje v Zagrebu potrebne dogovore, po katerih bo sukanec še nadalje prodajala trdka Hinko Plankh, trgovina s sukancom, Zagreb, Cesta Svetice št. 6. Potemtakem so vse govorice, da se firma Plankh seli iz Zagreba ali da prestane, neresnične.

Stanje naših kliringov

V preteklem tednu se je stanje naših kliringov primeroma le malo spremenilo. Naše terjatve proti Nemčiji so se zmanjšale za 8,8 na 56,0 milijona din, naš dolg Italiji pa se je zvišal za 4,2 na 59,8 milijona din. Gibanje posameznih kliringov kažejo naslednje številke (vse v milijonih dotične valute):

Aktivni kliringi:	22. VII.	15. VII.
Bolgarska din	2,63	2,54
Nemčija RM	3,81	4,41
Češko-Moravska Kč	13,63	14,07
Turčija din	6,12	5,94
Francija fr. fr.	2,36	2,15
Franc. kolonije fr. fr.	2,57	1,63
Spanija pezeta	2,93	2,93
Pasivni kliringi:		
Belgija belg	1,33	1,33
Italija din	59,77	55,51
Madžarska din	16,05	17,62
Poljska din	18,89	18,89
Romunija din	7,30	7,37
Slovaška Ks	14,26	9,22

Promocija

Na visoki šoli za svetovno trgovino na Dunaju je bil promoviran za doktorja trgovinskih ved g. Risto Jelačin, sin predsednika Zbornice za TOI Ivana Jelačina. Mladi doktor je študiral tudi v Londonu in Parizu, kjer se je tudi publicistično udeleževal. Sedaj bo sodeloval pri podjetju svojega očeta. — Mlademu doktorju naše iskrene čestitke.

Trgovinski indeksi nadalje v dvigu

Kako slaboten je bil učinek prvega maksimiranja cen za pšenico in koruzo v juniju, dokazuje tudi razvoj indeksa za ta mesec. Za primerjavo nam bo služilo poslednji primerjalni Narodne banke za prvo polletje. V zadnjih dveh mesecih je indeks cen na debelo narasel od 102,8 na 105,8 (l. 1926. = 100). Dvignil se je naravno najbolj indeks rastlinskih proizvodov, in sicer za celih 10,6 točke na 118,3 (za 9,8%). Uradno bo za julij gotovo nastal padec teh cen, ki se pa niso znitale v praksi.

Za živino in živalske proizvode je indeks cen v juniju nazadoval od 89,7 na 85,8, za industrijske narasel (zaradi moke) od 103,8 na 106,4 in rudninskih od 117 na 118 točk. Sorazmerno z lanskim je letošnji indeks cen na debelo splošno višji, najbolj za rastlinske pro-

izvode (45,7%), najmanj za rudninske (26%), torej z nad četrtinsko podražitvijo blaga.

Seveda je bil višji tudi indeks cen za nadrobno prodajo (24,3%) in je znašal v maju 113,1, v juniju

115 točk (proti l. 1930.), računano za 10 glavnih mest države, proti 92,5 v lanskem juniju. Pri tem so se življenjski stroški najbolj podražili v Cetinju, Zagrebu in Ljubljani, najmanj pa v Beogradu.

Občni zbor Združenja trgovcev za srez Litija

Dne 17. t. m. je bil v prostorih gostilne Vojka Šribarja v Litiji redni letni občni zbor za poslovno leto 1939.

Predsednik združenja g. Viktor Müller iz Zagorja je uvodoma pozdravil zborničnega svetnika in predsednika njenega trg. odseka g. Albina Smrkolj, ki je obenem zastopal tudi Zvezo trgovskih združenj v Ljubljani. V svojem poročilu se je predsednik dotaknil predvsem perečih vprašanj trgovstva v litijemskem srezu, zlasti privilegiranih ustanov, zadrug in industrijskih konsumov, ki zlasti trgovstvu v zagorski dolini mnogo škodujejo.

V poročilu tajnika, ki ga je podal tajnik združenja Mirko Pestotnik, je bilo opaziti, da je delovanje združenja zlasti v zadnjih mesecih tega poslovnega leta v mnogočem zaostalo, ker so bili mnogi delavni člani združenja vpoklicani v vojaško službo. Iz istega vzroka je moral biti ta občni zbor toliko kasneje, šele v poletju, ker je bil poleg ostalih funkcionarjev združenja tudi tajnik vso pomlad na orožnih vajah.

Združenje je imelo v tem poslovnem letu 350 članov in članic, od katerih približno 50 ne izvršuje svoje obrti. Na novo pa je bilo v tem letu prijavljenih 22 članov in članic.

Kader trgovskega osebja je v združenju med najbolj šibkimi v dravski banovini, saj je bilo prijavljenih samo 30 kvalificiranih sotrudnikov in 44 sotrudnic. Enako je tudi z vajenci, katerih je bilo skupno 58. Strokovne šole za vajence so bile samo tri, in sicer v Litiji, Šmartnem in Zagorju, a posečalo jih je samo 23 vajencev in vajenk, ker so ostali toliko oddaljeni od šol, da jim posečanje istih ni bilo mogoče.

Že na obnem zboru za poslovno leto 1938. je bil ustanovljen poseben odtok za lesno trgovino, kateremu naj bi bila glavna naloga, da bi oskrbel pravilno trgovanje in pobijal šušmarstvo z lesom, ki je v našem srezu mnogokrat močnejše od prave trgovine. Uspeh dela v tem odseku pa nikakor ni zadovoljiv, ker se večina trgovcev z lesom, ki imajo pravilne obrtne listine, niti ne zavedajo svojih dolžnosti do svojega stanu, niti pravic, na katere so kot člani združenja upravičeni. Vsekakor je pa potrebno, da se lesnemu odseku posveti mnogo več resne pozornosti, ker edino na ta način bo mogoče doseči uspehe, ki bodo v korist vsem.

Še o krošnjarstvu! Že od nekdaj je bilo krošnjarstvo najbolj uspešno v industrijskih krajih in radi tega ni čuda, da je imelo ravno v litijemskem srezu toliko razmaha. Sicer je skušalo združenje na vse načine zatreti to nadlogo, vendar v mnogem združenje tej nadlogi ni bilo kos, ker ni našlo potrebne razumevanja pri oblasteh in pa zaradi dejstva, da se mnogi grosisti iz drugih krajev poslužujejo krošnjarjev za razpečevanje svojega blaga ter s svojimi izjavami dajejo krošnjarjem popolno zaščito, ker izjavljajo, da blago še ni last krošnjarja, temveč njihovo in tako krošnjar uide kazni. Četudi združenje poskuša na vse načine zatreti to rano v trgovini po industrijskih krajih, vendar ne more doseči pravega uspeha, dokler ne bo prišel nalog od višjih oblasti, ki bo stopil na prste tudi brezvestnim grosistom.

Nadzor nad sejmarji je bil po prej enako nemogoč in so hodili

po naših sejmihi najrazličnejši neupravičeni elementi, vendar pa se je združenju v zadnjem letu posrečilo to zlo uspešno zaječiti, kar bo z uvedbo sejmarskih legitimacij še mnogo olajšano. V interesu vseh pravih sejmarjev je, da si čim prej nabavijo zadevne legitimacije pri svojih združenjih. Enako morajo biti tudi nakupovalci blaga, posebno nakupovalci lesa in ostalih deželnih pridelkov, oskrbljeni s potrebnimi legitimacijami.

Zadnje čase je banska uprava maksimirala cene mnogim predmetom, a ni upoštevala življenjskih potreb malih podeželskih trgovcev, ki ob predpisanih odstotkih zaslužka ne morejo kriti niti režijskih stroškov, kaj šele, da bi preživljali mnogokrat zelo številne družine. Na deželi se itak malo prodaja luksuznih predmetov, pri katerih je mogoč zaslužek, dočim so cene pri življenjskih potrebščinah postavljene tako, da je samo grosist upravičen na zaslužek, dočim mali trgovec vraga kapital in delo brez prave koristi.

Trgovci občine Litija pa so še v pogledu življenjskih potrebščin onemogočeni, ker je zadnje čase začela uprava občine Litija velikopotezno trgovino z vsemi vrstami življenjskih potrebščin, katere dobiva po najugodnejših pogojih v številnih vagonih dobavah. Idejno so namenjene te pošiljke revnim slojem, da se jim pomaga iz trenutne stiske, v praksi pa se izvajajo to povsem drugače, t. j. prodajajo se samo cele vreče, katerih revni sloji zaradi svojega pičlega zaslužka ne morejo kupovati, dočim dobro situirani lahko dobijo skoro neomejene količine brez oziroma na to, ali dotično blago potrebujejo za dnevno potrebo ali za neupravičeno zalogo ali celo za obrtne namene. Nujna potreba je, da oblast tako poslovanje prepove, ko gre v škodo trgovcu-davkoplačevalcu kakor tudi revnim družinam. Če so že na razpolago sredstva za pomoč revnim družinam, naj bi se ta sredstva delila na nakaznice, s katerimi bi revni ljudje nabavljali svoje potrebščine po znižanih cenah pri krajevnih trgovcih. S tem bi bil ta problem obojestransko zadovoljivo rešen.

Potrebno bi bilo, da se vsi trgovci našega sreza zedinijo tudi v vprašanju običajnih novoletnih nagrad svojim strankam. Dokler je bil zaslužek vsaj nekoliko prime-

Ker se cene v juliju letos niso znitale niti za kmetijske pridelke, bosta indeks življenjskih stroškov in indeks cen pokazala za ta mesec proti lanskemu še višjo razliko.

ren, je bilo vsakemu trgovcu mogoče ob koncu leta dati svojim rednim strankam primerne nagrade. Konsumi in zadrug imajo v tem pogledu neke ugodnosti, dočim danes, ko je zaslužek skoro enak ničli, niso te nagrade za trgovce ne le nemogoče, temveč prava izguba obratnega kapitala, ki ga potrebuje vsak trgovec iz dneva v dan več, ker so se vsi predmeti silno podražili.

Ob zaključku svojega poročila je tajnik navedel tudi tehtne predloge radi minimalnih mezd trgovskim nameščencem, ker se je za prilike v našem srezu izkazalo, da očitno uredba povsem ne ustreza.

Za tajnikom se je oglasil k besedi odposlanec zbornice TOI v Ljubljani, predsednik trgovskega odseka in zbornični svetnik Albin Smrkolj ter sporočil obnememu zboru tople pozdrave Zbornice za TOI in Zveze trgovskih združenj. V svojem kratkem govoru je poudaril potrebo stanovske zavednosti in solidarnosti v težkih preizkušnjah narodov kakor tudi trgovskega stanu. Opozoril je na nekatere določbe zakona o pobijanju draginje, zakona o pobijanju nelojalne konkurence in priporočal, da vsi te določbe upoštevajo vestransko. Apeliral je tudi na vse trgovce, da se naroče vsi na »Trgovski list« in zaključil s pozdravom zborovalcem svoja z odobravanjem sprejeta izvajanja.

Predsednik Müller se je zahvalil za njegova izvajanja, nakar je poročal blagajnik Viktor Suša iz Zagorja o stanju blagajne. Njegovo poročilo je občni zbor soglasno sprejel, nakar sta pregledovalca računov podala poročilo, da sta poslovanje blagajnika pregledala in našla vse v redu ter predlagala blagajniku in celotnemu odboru razrešnico. (Soglasno sprejeto.)

Proračun in članarina za leto 1940. sta ostala ista kot za 1939, kar je občni zbor odobril.

Sledile so volitve novega odbora, v katerega so bili soglasno izvoljeni skoro vsi člani prejšnje uprave. Spremembo predsedstva. Za predsednika je izvoljen Janko Kenžar, trgovec iz Litije, za namestnika pa Viktor Müller, bivši predsednik. Pri slučajnostih se je razvila krajša debata, nakar je še stari predsednik zaključil občni zbor.

Politične vesti

V Bukarešti se tolmačijo salzburska posvetovanja kot dokaz, da se je Romunija dokončno približala državam osi. Ta odločitev je po bukarestanskih komentarjih tudi v skladu z voljo romunskega naroda, ki noče še nadalje gojiti stremeljenja, da bi Romunija igrala vlogo velesile. Vojna na zapadu, a še bolj prisiljena odstopitev Besarabije in Bukovine, sta dokazale, da mora velesila razpolagati s sredstvi, ki jih Romunija nima. Zato je Romunija pripravljena, da popolnoma razčisti svoje razmerje do sosednjih držav ter do Nemčije in Italije. Ta ljudska želja je našla tudi v romunskem kralju svojega močnega pobornika. Zato je prišlo do potovanja v Salzburg. Ta obisk pomeni nadalje voljo romunske vlade, da bo v bodoče enako upoštevala Rim in Berlin in da je konec izigravanja Rima proti Berlinu in obratno. V Bukarešti se zavedajo, da je v rokah Nemčije, Italije in Sovjetske Rusije jamstvo, da se balkanski sod smodnika ne bo več zažgal. S svoje strani pa je Romunija tudi pripravljena do-

kazati svojo dobro voljo z odstopom delov svojega ozemlja Bolgarski in Madžarski. Zaradi krvavečane, ki jo je vsekakor odstop Bukovine in Besarabije, pa Romunija želi, naj se novi kraji ne izločijo iz Romunije prehitro. Madžarske teritorialne zahteve naj se omejeje le na okraje Arad, Veliki Varadin, Satmar, Marmarošči. V teh krajih živijo Romuni pa naj imajo pravico, da se preselijo v Romunijo.

Za konec tedna sta bila povabljeni v Berlin tudi slovaški predsednik republike dr. Tiso in min. predsednik dr. Tuka. Spremljal ju bo Sanjo Mach. Gre za novo ureditev odnošajev med Slovaško in Madžarsko.

Verjetno je, da prideta v Berlin ponovno tudi madžarski ministrski predsednik Teleki in zun. minister grof Csaky. Na ta način bodo na prizadevanje obeh velesil osi urejena vsa podonavska vprašanja.

Iz Sofije se poroča, da so v bolgarskih političnih krogih prepričani, da se bodo v Salzburgu rešila vsa revizionistična vprašanja v Podonavju in na Balkanu. S takojšnjimi teritorialnimi revizijami pa ni računati, ker je Berlin že ponovno naglasil, da se morajo teritorialne spremembe odgoditi do konca vojne.

O salzburski konferenci se v li-

stih med drugim poročajo še naslednje podrobnosti, pri čemer pa je treba poudariti, da so to le več ali manj realne kombinacije. Tako se prvi, da je namen salzburskih posvetovanj ustanovitev novega bloka Madžarska-Romunija-Bolgarska. Ta blok da naj bi nadomestil Balkansko zvezo.

Bolgari upajo, da bodo ugodno sprejete od držav osi tudi njih teritorialne zahteve proti Grčiji in Turčiji, ki pa sta obe v tem pogledu intrasigentni. Vsi bolgarski listi izrekajo svojo hvaležnost Nemčiji in Italiji.

Slovaška bo po nekih vestih prikličena Madžarski, vendar pa bo imela široko avtonomijo. To se utemeljuje s tem, da je minila doba, ko so bile male države mogoče.

Med Berlinom in Moskvo je že doseženo, kakor se poroča, glede južno-vzhodnih vprašanj popolno soglasje, sedaj je potreben o tem še sporazum med Moskvo in Rimom.

Turčija je vpoklicala pod orožje tri letnike.

Romunska vlada je odpoklicala svojega poslanika v Londonu Tileo. V londonskih diplomatskih krogih so prepričani, da je treba računati s skorajšno prekinitvijo diplomatskih odnošajev med Vel. Britanijo in Romunijo.

Churchill je v spodnji zbornici izjavil, da je angleška vlada priznala češkoslovaško emigrantsko vlado, ki se je sestavila v Londonu. Predsednik vlade je dr. Beneš, podpredsednik mons. Šramek, zun. minister Jan Masaryk, vojni minister gen. Inger, fin. minister Edvard Outrata, notranji minister Jan Slavik, minister za soc. politiko Nemetz, minister za prosveto Feuerabend in minister brez listnice Jaromil Nečas.

Angleški veleposlanik v Washingtonu lord Lothian je imel po ameriškom radiu govor, v katerem je izjavil, da je Anglija za Ameriko Maginotova črta. Če bo mogla Anglija vzdržati dve leti, bo imela Amerika čas, da se dobro pripravi za svojo obrambo. V ameriškem interesu je zato, da se Anglija podpira z vojnimi materialom in orožjem. Posebno so potrebni Angliji rušilci in hitri motorni čolni.

Angleški minister lord Beaverbrook je imel po radiu govor, v katerem je dejal, da je ravno dobil iz Washingtona brzojavko, da je ameriška vlada pristala na to, da se v ameriških tovarnah takoj začne delati za Anglijo po 3000 letal mesečno. Odkar se je ustanovilo ministrstvo za nabavo letalskega materiala, je kupila Anglija v Ameriki že nad 12.000 letalskih motorjev. V Angliji sami se sedaj proizvajajo za 100 odstotkov več letal kot v juliju lanskega leta.

Nemška vlada je objavila nove dokumente o delu zavezniške diplomacije pred vojno. Najnovejši dokumenti govorijo o pripravah za uničenje romunskih petrolejskih vrelcev ter vseh rafinerij, o pripravljeni francoski akciji na Balkanu ter o seji francoskega vojnega kabineta, na kateri se je sklepalo o pripravljanju zavezniške akcije proti Nemčiji skozi Belgijo.

Sovjetska agencija Tass poroča, da so popolnoma neresnične vesti, da bi Sovjetska unija sklenila z Vel. Britanijo pogodbo, po kateri bi ji dobavila letal v vrednosti 200 milijonov funtov. Enako ni res, da bi vodila Sovjetska unija pogajanja s Turčijo za zvišanje trgovine na 20 milijonov dolarjev. Končno demantira agencija vest, da bi Sovjetska Rusija ultimativno zahtevala od Romunije, da sestavi demokratsko vlado, ker bi sicer bilo plodno sodelovanje med obema državama nemogoče.

V noči od srede na četrtek je bil izvršen letalski napad na Rim. Dve osebi sta bile ubite, štiri ranjene. Italijanski listi ostro komentirajo ta napad ter naglašajo, da so Italijani pripravljeni odgovoriti Angležem z enakimi udarci, če si Angleži želijo takšno vojno.

Letalska vojna med Anglijo ter obema ostanima državama se je v zadnjih dneh zelo poostрила. Nad Anglijo je bilo tudi po sto aparatov hkrati v boju. Poročila o uspehih teh bojev se še nadalje razlikujejo.

Romunska vlada je konfiscirala največje angleško podjetje za predelovanje in pridobivanje nafte »Astra Romana«.

Med romunsko vlado in voditelji nemške manjšine na Romunskem je bil dosežen sporazum glede revizij za vojsko. Vse revizije bodo razveljavljene. Vsi pripadniki nemške manjšine iz Bukovine in Besarabije, ki so bili mobilizirani, da bodo odpušteni in poslani v Nemčijo.

Francoska vlada je sklenila, da se bo s sodno obravnavo ugotovila krivda Daladiera, Mandela, Champinčija in Delbosa za vojno napoved in izgubljeno vojno. Tudi več državnih podtajnikov in poslancev pride pred sodišče.

Namesčajte vajence s potrebno izobrazbo!

Mariborski trgovci so sklenili na lanskem obnem zboru svojega Združenja, da se odslej sprejemajo v uk le vajenci in vajenke, ki so z uspehom absolvirali najmanj štiri razrede gimnazije ali meščanske šole z malo maturo. Po tem sklepu se morajo brez izjeme vsi ravnati. Združenje trgovcev za mesto Maribor poziva svoje člane, naj v tem pogledu nastopajo enotno in solidarno in naj sprejema v svoja podjetja brez izjeme le tak trgovski naraščaj, ki glede izobrazbe ustreza sklepu obnema zboru.

Obrtna združenja

ki so prejela od Zbornice za TOI odlok o razpustitvi, so se pritožila na bansko upravo, ki jim sedaj dostavlja rešitve, po katerih se pritožbe zavračajo. Kakor smo izvedeli, se bodo ta združenja v severni Sloveniji, predvsem v Mariboru, sedaj pritožila na upravno sodišče v Celju.

Podatki o neopravičenih izvoznikih dovoljenj za fin. ministrstvo

Devizna direkcija Narodne banke je objavila naslednje okrožnice:

Po zahtevi finančnega ministrstva z dne 15. t. m. morajo vsi za izdajanje opravičil za zavarovanje valute (I in II) pooblaščen denarni zavodi najkasneje do 1. avgusta 1940. dostaviti neposredno bančnemu in valutnemu oddelku finančnega ministrstva naslednje podatke:

1. seznam firm, ki imajo neopravičena izvoznika dovoljenja prejšnjih datumov z rokom opravičbe do 31. decembra 1939.

2. seznam firm, ki imajo neopravičena izvoznika dovoljenja z rokom opravičbe do 30. junija 1940.

Opravičila se morajo zložiti v seznamih po firmah, ne pa po številkah opravičb ali po poteku rokov za opravičbo.

Ce je firma vložila prošnjo za ureditev svojega opravičila, odloka o tem pa še ni prejela, mora zavod v seznamu označiti datum svojega pisma, s katerim je dostavil prošnjo.

Seznami morajo vsebovati vse podatke, ki so bili predpisani s prejšnjimi okrožnicami.

Pooblaščen denarni zavodi morajo istočasno dostaviti s posebnim pismom seznam vseh neopravičenih izvoznikov obveznosti brez ozira na to, kdaj jim je potekel rok za opravičbo in ki so ostale do 30. junija tega leta neopravičene.

Ponovno se opozarja, da se je treba pri predložitvi prošnje bančnemu in deviznemu oddelku finančnega ministrstva za podaljšanje roka opravičbe izvoznikov in izvoznikov obveznosti ko tudi za odpise razlik ravnati po predpisih okrožnice dev. št. 43 z dne 25. maja 1936.

Tako se morajo takoj prijaviti finančnemu ministrstvu one firme, ki po poteku roka za opravičbo ne opravijo svojih dovoljenj, bodisi da gre za prvotni rok ali za s posebnim odlokom podaljšani rok. Ni pa treba predložiti posebnih poročil o onih opravičbah, ki so opravljene v podaljšanem roku, temveč se morajo ta poročila poslati v rednih mesečnih seznamih.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 24. julija t. l. objavlja: Uredbo o spremembi in dopolnitvi členov 269. in 270. zakona o ustroju vojske in mornarice — Pravilnik o upravljanju sklada za gradnjo, popraviljanje in opremljanje sodnih poslopij in za urejanje zemljiških knjig — Popravek v navodilih za izvrševanje uredbe o varčevanju z živili.

Dr. Anton Urbanc, odvetnik v Ljubljani:

Ob 40letnici Vzajemne zavarovalnice

Slovensko narodno gospodarstvo obhaja te dni pomemben jubilej. Dne 1. avgusta 1940. poteče štirideset let, odkar je začela v dokaj skromnih razmerah posloovati Vzajemna zavarovalnica, ki zavzema danes med 24 zavarovalniških zavodov v kraljevini nekako četrtino ali peto mesto. Rast in razvoj Vzajemne zavarovalnice nepobito dokazujejo vitalnost slovenskega podjetništva v zavarovalni stroki, ki je važen člen v sklenjeni verigi modernega gospodarskega sistema naroda.

Morda je razvoj Vzajemne zavarovalnice eden najbolj vidnih in največjih gospodarskih uspehov slovenskega naroda v zadnjih desetletjih. Pri le bežnem gledanju na zavarovalstvo pri nas dobi človek vtis, da bi Slovenci in Jugoslovani sploh ne bili po svojem intelektu predestinirani za smotrno izgraditev zdravega, močnega, domačega zavarovalstva in bi morali prepustiti to važno stran gospodarskega udejstvovanja, ki tvori nekako vrhunec smotrnega gospodarjenja, inozemskemu kapitalu. Če kaj, sta lepa rast in razvoj samoniklega zavarovalnega zavoda V. Z. teh 40 let dokazala, da znamo uspešno organizirati tudi zavarovalno stroko.

Brez dobro organiziranega zavarovalstva si ne moremo misliti urejenega narodnega gospodarstva, pa naj mislimo pri tem na elementarno zavarovanje (požar, vlom, steklo, zvonovi, nezgode, jamstvo, kasko itd.), ki ima pri skrbi za zavarovane denarna sredstva za izgube, ki jih povzročajo povsem nepredvideni dogodki, ali na življenjsko zavarovanje, ki pomeni narodovo varčevanje za primer smrti, starosti in bolezni.

Prvi poizkus, da bi se osnovala slovenska zavarovalnica, se žal v sedemdesetih letih ni posrečil. Prvo slovensko zavarovalno banko

prvi sestanek pripravljalega odbora, ki je imel nalogo, pripraviti vse potrebno za ustanovitev zavarovalnice. Sestanek je bil v tivoljskem gradu v stanovanju Ivana Vencajza, državnega poslanca v Ljubljani, ki je bil glavni iniciator in organizator ter prvi predsednik Vzajemne zavarovalnice, vse do svoje smrti leta 1913.

Soglasno je bilo sklenjeno, da se ustanovi Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani. Ker je imela biti zavarovalnica osnovana po načelu vzajemnosti, je bilo treba zagotoviti podjetju ob pomanjkanju delniške glavnice ustanovni sklad, v katerega je položilo 15 slovenskih mož, na čelu knezoškof dr. Anton B. Jeglič, za tedanje čase ogromno vsoto 100.000 kron, po današnji valuti par lepih milijonov dinarjev. Tako je bila podana gospodarska osnova za ustanovitev zavarovalnice. Gotovo velika požrtvovalnost petnajstih mož!

Dne 5. julija 1900 je bil ustanovni občni zbor. Prvi početki so bili skromni. V dnevnem časopisu je bilo objavljeno, da prične 1. avgusta 1900 posloovati nova zavarovalnica, najprvo v najeti mesečni sobi v Reharjevi hiši na Rimski cesti, pozneje v Mediatovi hiši na Tyrševi cesti 17. Prva polica Vzajemne zavarovalnice je bila izdana dne 12. julija 1900 in veljavnostjo od 1. avgusta 1900 in se je glasila na ime župnika Janeza Viranta v Mokronogu. Do konca leta 1901. je imela Vzajemna zavarovalnica 2.418 požarnih polic, v oddelku zvonov 140 polic. Do leta 1919. se je bavila Vzajemna zavarovalnica le z elementarno panogo (požar, zvonovi, vlom itd.); življenjski oddelki je začel redno poslovati 1. novembra 1919.

In danes po štiridesetih letih poslovanja? Na razpolago mi je bilanca za leto 1938. (za leto 1939.

elementarnem oddelku jamčijo rezerve (varnostni in drugi skladi, tekoče premije itd.) v skupnem znesku 30.006.446 din.

Na škodah se je v tem oddelku izplačalo 5.303.630 din.

Ob svoji štiridesetletnici šteje V. Z. v požarnem oddelku 98.767 zavarovancev — gotovo zavidljivo število. V vseh elementarnih oddelkih (to je brez življenjskega in Karitas oddelka) pa že 103.020 zavarovancev. Tako imenovane »male branše« (zvonovi, vlom, nezgode) štejejo razmeroma malo zavarovancev, t. j. 5.053.

Tem branšam posveča Vzajemna zavarovalnica šele v zadnjih letih večjo pozornost.

Velik polet izkazuje V. Z. v življenjskem oddelku, ki se deli organizatorično (bilančno je skupen) v dva dela: normalna življenjska zavarovanja, če presega zavarovalna vsota din 20.000 — in v oddelku »Ljudska zavarovanja«, katera se vodijo pod imenom »Karitas« in so predvidena v § 152. z. o. z. p.

Vseh življenjskih polic je bilo koncem leta 1939. v veljavi 39.509 (normalna in ljudska zavarovanja), z zavarovalno vsoto din 318 milijonov 85.442.—. V letu 1938. se je policiralo 11.128 življenjskih zavarovanj. Mogočen razvoj kaže pri tem zlasti panoga ljudskega zavarovanja »Karitas«, ki je imela konec leta 1939. v veljavi 32 tisoč 266 polic z zavarovalno vsoto din 107.725.527.—. Sploh velja V. Z. kot zavarovalnica malega človeka. Čista premija v življenjskem oddelku je znašala v letu 1938. 12.119.806.— din ter tekoča kritna sredstva (premijska rezerva) din 60.817.331.—. V vseh letih od 1. novembra 1919. se je zbrala na premijah življenjskih zavarovanj velika vsota din 105 milijonov 273.186.—.

Od kod taki uspehi spričo znane velike konkurence, ki vlada ravno v zavarovalstvu? Generalni ravnatelj Vzajemne zavarovalnice, ki deluje pri Vzajemni od prvih početkov, g. Josip Pehani navaja za tako hitro rast predvsem tri vzroke: V. Z. je od prvega početka gledala, da je bila požarna škoda čimprej ocenjena in odškodnine takoj izplačane; v tem bi ne videl glavnega vzroka, ker

konec koncev vse zavarovalnice skušajo čimprej škodo likvidirati, če ne pridejo kake posebne ovire vmes. Pač pa pritrdim drugemu vzroku: narodna zavednost slovenske duhovščine in sploh narodna discipliniranost. Ne bi priznal tudi tretjega vzroka generalnega ravnatelja, da je konkurenca dejansko več koristila nego škodila.

Vzajemna zavarovalnica ima danes svoj mesečni list »Našo moč«, ki ga prejema vsak zavarovanec takorekoč brezplačno in se radi tega tiska v nad 100.000 izvodih. Gotovo največja tiraža v naši kraljevini! Le škoda, da postaja list v zadnjem času preveč literaren in premalo posveča prostora potrebnemu pouku o zavarovalstvu. V nobeni gospodarski panogi ne vladajo taki napačni pojmi, kakor ravno v zavarovalstvu.

Zanimiva bi bila podrobnejša, s številkami podprta primerjava Vzajemne zavarovalnice z drugimi zavarovalnicami, pa skoraj nedostaja podrobnih statističnih podatkov za tako primerjavo. »Statistični Godišnjak«, ki naveda statistične podatke o našem zavarovanju, je tako skromen, da za primerjavo ne prihaja v poštev, osobito, ko posamezne zavarovalnice niti niso naštele. Tozadevne literature skoraj nimamo. Morda je Jugoslavija edina moderna država, ki ne izdaja po svojem nadzornem oblastvu letnega poročila o vsem zavarovalstvu, kakor je bilo prvič uzakonjeno v Švici v členu 12. zakona o nadzorstvu nad zavarovalnimi podjetji iz leta 1885.; to važno določilo so sprejele vse moderne države v svojo zakonodajo, med drugimi tudi naša sosedna kraljevina Bolgarija v čl. 27. zakona o nadzorstvu nad zavarovalnimi podjetji iz leta 1926. in 1931.

Ravno te dni sem prejel tako letno poročilo o vsem zavarovalstvu iz Bolgarije. Je to cela knjiga, ki podaja točen pregled o zavarovalstvu z gospodarske strani. Nobena gospodarska panoga ne zahteva toliko javnega zaupanja, nego ravno zavarovalstvo. Radi tega so pa taka poročila nujno potrebna, tvorijo pa važno osnovo za zakonodajo in študij zavarovalstva, kar nam povsem manjka.

Pa tudi brez te primere se lahko reče, da zavzema Vzajemna zavarovalnica med jugoslovanskimi bodisi domačimi ali tujimi zavarovalnicami zavidljivo mesto in to v ponos slovenskemu gospodarstvu in smo radi tega njenega štiridesetletnega jubileja veseli!

Še vedno krošnjariji — kljub prepovedi

Mariborsko trgovstvo se zelo pritožuje, da kljub poostreni prepovedi krošnjariji po obsejnim ozemlju in seveda tudi v mestu samem še vedno živahno prodajajo svoje blago, zlasti manufakture. Vse izgleda, da so ti elementi — oblastvom v posmeh — svoje delovanje celo podvojili.

Opazja se namreč, da vozijo krošnjariji svoje blago že kar v avtomobilih na podeželje, in sicer tako, da se odpeljejo zjutraj, zlasti ob ponedeljkih, v okolico, proti večeru, posebno ob sobotah, pa se vračajo v mesto. Največkrat se uslavijo blizu kolodvora, kjer imajo svoja zatočišča oziroma kjer prejemajo blago. Ni treba posebej omeniti, da zahtevajo krošnjariji velike zneske za svoje blago, pa potem znižujejo ceno, ki pa je višja kot v trgovinah za blago enake kakovosti.

Združenje trgovcev v Mariboru se je obrnilo do oblastev s prošnjo za pomoč, ker povzročajo krošnjariji legalni trgovini veliko škodo. Njihovo delovanje pa je škodljivo tudi v drugem oziru. Često se opaža, da ti elementi begajo ljudstvo in širijo alarmančne vesti, da premotijo prebivalstvo, da bi pri njih kupilo blago. Ti ljudje

razširjajo razne govorice, češ da bo denar zgubil vrednost, da se bodo bankovci zigosali, pri čemer da se bo velik del zneska odtegnil, da pride inflacija in druge izmišljotine. Te izmišljotine so poslovni triki krošnjarijev, da bi tako ujeli preproste deželane v kozji rog. Večina raznih govoric, ki zadnje čase krožijo po obsejnim ozemlju, so predvsem delo krošnjarijev. Zato je skrajni čas, da oblastvo energično poseže vmes in zatre nelegalno trgovino, ki povzroča tako veliko škodo ne samo legalni trgovini, ampak tudi kupcem samim, ki se v svoji nevednosti dajo oslepariti od prebrisanih krošnjarijev.

Ne samo to, krošnjariji postajajo že nasilni in groze, da bodo razbili trgovcem šipe v izložbah, ako bi bili primorani opustiti svoje posle v mariborski okolici. Zato je potrebno, da organi javne varnosti poskrbe, da se krošnjarstvo nemudoma povsem zatre. Upati je, da bo korak Združenja trgovcev imel popoln uspeh. To tembolj, ker je naredba bana zadosti jasna in bi bila že sabotaža uradnikov, če ne bi nastopili proti krošnjarijem z vsemi zakonskimi sredstvi.

Bon-Bon LJUBLJANA
FLORJANC JOSIP Miklošičeva c. 30
TEL. 44-42

Zastopstvo in zaloga Grič čokolade
in Koestlin peciva.
Zahtevajte ponudbe!

»Slovenijo« so ustanovili dr. Etbin Kosta, ljubljanski župan, »oče slovenskega naroda« dr. Janez Bleiweis in dr. Valentin Zarnik. Vlada je podelila koncesijo 25. januarja 1872. Žal so idealni načrti popolnoma propadli in je morala ta zavarovalnica po znanem borznem polomu na Dunaju v maju 1873 stopiti v likvidacijo, ker je zabredla v nepremostljive plačilne težkoc. Ta prva slovenska zavarovalnica je razširila poslovanje na Hrvaško, Ogrsko, Slovaško in celo po Galiciji; število polic je presegalo mesečno tisoč. V dveh letih je bilo izdanih 16.000 polic!

Nov poizkus, ustanoviti slovensko zavarovalnico v Trstu v letih 1912/13 se radi nastale vojne žal ni uresničil. Vodstvo tega zavoda sta imela prevzeti F. L. Tuma, sedanjí ravnatelj Prve češke zavarovalne banke v Pragi, in dr. Maks Obersnel, generalni tajnik Kranjske industrijske družbe na Jesenicah, ki sta bila tedaj uradnika pri Jadranski zavarovalnici. Ravno iniciativa iz Trsta, kjer imata glavna dva italijanska svetovna zavarovalna zavoda svojo centralo (Assicurazioni Generali in Riunione Adriatica di Sicurtà), bi blagodejno vplivala na razvoj slovenskega zavarovalstva. Le škoda, da je ostalo pri poizkusu!

Uspela je pa ustanovitev Vzajemne zavarovalnice!

Še ni izšla v tisku). V elementarnem oddelku je bilo v letu 1938. izdanih 17.397 polic, največ seveda v požaru (15.860).

Leta 1937. je bila Vzajemna zavarovalnica v požaru na četrtem mestu; pred njo: Croatia, ki je pobrala tega leta na čistih premijah 19.091.000 dinarjev, »Sava« 18.137.000 din, Jugoslavija 13 milijonov 69.000 din, za Vzajemno zavarovalnico 10.582.000 din takoj Zedinjena zavarovalnica 10.446.000 dinarjev in Jadranska 10.429.000 dinarjev (Pojistny Obzor, čisto 204). Vseh požarnih čistih premij se je v kraljevini pobralo v letu 1937. za din 131.076.000.—.

Čista premija v elementarnem oddelku po odbitku stornov je znašala pri Vzajemni zavarovalnici v letu 1938. din 12.379.607.— (v letu 1901. kron 20.833.—!); od teh v letu 1938. pobranih premij je šlo v pozavarovanje 6.259.540 dinarjev, nekaj več nego polovica; v požaru polovica, procentualno največ v panogah: nezgode, jamstvo in kasko, katere predstavljajo včasih objektivno in subjektivno slab riziko in je potrebna precejšna previdnost.

Lahko se pa reče, da predstavlja požarni riziko v naši kraljevini še dokaj dober riziko, ker škode ne presegajo po zavarovalno tehničnih načelih dopustni maksimum.

Za varnost obveznosti V. Z. v

Denarstvo

Stanje Narodne banke

Izkaz Narodne banke z dne 22. julija navaja naslednje izpremembe (vse v milijonih din):

Kovinska podloga se je povečala za 0,9 na 2282,5.

Devize izven podloge so narasle za 9,6 na 424,2.

Vsota kovanega denarja se je zmanjšala za 9 na 329,4.

Posojila so se skupno zmanjšala za 25,7 na 1879,5.

Eskont bonov državne obrambe se je povečal za 67 na 4036.

Otok bankovcev se je zmanjšal za 86,4 na 12.003, obveze na pokaz pa so se povečale za 51,8 na 2069,8.

Dejanska vrednost podloge je izkazana s 3652,1 ter se je kritje zvišalo na 25,90%. Samo zlato kritje je izkazano s 23,27%.

Obrestna mera je ostala še nadalje neizpremenjena.

Koncentracija nemških bank na Slovaškem

Med Slovaško in Nemčijo je bil dosežen sporazum o koncentraciji nemških bank na Slovaškem. Sporazum je bil pred kratkim podpisan v Bratislavi. Nemški kapital na Slovaškem bosta reprezentirali dve banki, in sicer Bratislava podružnica Union banke ter Nemška trgovska in kreditna banka. Prva ima 50 milijonov slovaških kron kapitala, druga pa bo zvišala svojo delniško glavnico od 3.750.000 Ks na 30 milijonov slovaških kron. Union banka bo imela 9 podružnic na Slovaškem, Nemška trgovska in kreditna banka pa 4. Slednja bo prevzela naslednje denarne zavode: Spiško banko, Čehoslovensko banko v Dol. Medževu, bankarsko hišo Frankl v Žilini in Prievidsko banko. Union banka pa bo prevzela bivšo podružnico Legio-banke, podružnice Slovaške vseobčne banke v Bansk. Bistrici, Prešovu in Žilini.

Madžarski denarni zavodi se bodo koncentrirali v 1. hranilni banki v Bratislavi, ki ima 7-5 milijona Ks kapitala. To pa je vezano s pogojem, da se dovoli ustanovitve slovaške banke na Madžarskem za tamkajšnje slovaško narodno manjšino. Načelni sporazum o ustanovitvi te banke je že dosežen z madžarsko vlado.

Ponarejeni novi 10-dinarski novci so se že pojavili v prometu. Ponarejeni so pa slabo in se lahko ločijo od pravih.

Transfer kapitala med Nizozemsko in Nemčijo je bil zopet vpostavljen v starem obsegu.

Po 30-dnevem moratoriju so banke v Parizu zopet začele poslovati. Delavnost bank pa je omejena, ker še niso določeni tečaj za tuje valute. Pripravlja se zopetna otvoritev pariške borze.

Nemške oblasti so določile nov obračunski tečaj za marko in belgijski frank. V bodoče je belgijski frank enak 8 fenigom, ena belga pa 40 fenigom.

Nacionalizacija bank in velikih industrij je bila odredjena v Litvi. Izveta pa je od te odredbe nacionalizacija hiš in trgovin. Sejm je izvolil poseben odbor, ki bo spravil litovski ustavo v sklad s sovjetsko ustavo.

Sovjetskega notranjega posojila je bilo do 20. julija podpisano že za 9.340 milijonov rubljev. Podpisovanje posojila pa se še nadaljuje.

Zunanja trgovina

Prižad bo nakupil v Bolgariji ne 500, temveč 1000 vagonov korne. 200 vagonov je že nakupljenih.

Anatolska agencija zanika, da bi bila romunsko-turška trgovinska pogajanja prekinjena. Ta pogajanja so bila v Bukarešti ter so imela tri faze. V prvi fazi je bilo urejeno vprašanje izmenjave romunske nafte in njenih derivatov za turški bombaž, v drugi je bila ustanovljena mešana komisija, ki naj skrbi za dobro izvajanje tega dogovora. V tretji fazi pa so se vodila pogajanja o plačevanju in izmenjavi določenega romunskega blaga za turško olje. Vsi sklepi, ki so bili sprejeti, se danes tudi že izvajajo.

Maksimalne cene na debelo za drva

Že pred dvema tednoma je bil na seji vlade sprejet načelni sklep, da se cene za drva maksimirajo. Urad za kontrolo cen je zato dobil nalogo, da to vprašanje prouči in da po zaključeni anketi z zastopniki lesnega gospodarstva predloži maksimalne cene na debelo za les za kurjavo. Na podlagi teh cen bi kasneje upravne oblasti prve stopnje določile cene za nadrobno prodajo, upoštevajoč pri tem prevozne in manipulacijske stroške za prevoz lesa v posamezne kraje.

Urad za kontrolo cen je svoje delo dokončal in določil maksimalne cene za vse vrste lesa za kurjavo.

Na podlagi sklepa ministrov za trgovino ter socialno politiko, ki je bil izdan na podlagi čl. 3. točke 4. uredbe o nadzorstvu nad cenami, so bile nato določene sledeče maksimalne cene na debelo za drva:

	din
1. bukove cepanice I.a	110 [—]
" " II.a	100 ⁵⁰
" " III.a	87 ⁵⁰
bukova polena okroglice I.a	100 [—]
" " II.a	92 ⁵⁰
" " III.a	117 ⁵⁰
2. gabrova polena I.a	105 ⁵⁰
" " II.a	95 [—]
" " III.a	100 [—]
gabrove cepanice okroglice I.a	85 [—]
" " II.a	97 ⁵⁰
" " III.a	90 [—]
3. borova polena I.a	82 ⁵⁰
" " II.a	82 ⁵⁰
" " III.a	77 ⁵⁰
4. jesenova polena I.a	102 ⁵⁰
" " II.a	97 ⁵⁰
" " III.a	92 ⁵⁰
5. hrastova polena I.a	80 [—]
" " II.a	76 [—]
6. brežova polena I.a	82 ⁵⁰
7. mešana trda polena I.a	76 [—]
hrastova ali mešana trda polena II.a	80 [—]
mehka mešana polena I.a	105 [—]
8. lipova polena I.a	71 ⁵⁰
" " II.a	62 ⁵⁰
9. bukove okroglice I.a	79 [—]
" " II.a	70 [—]
gabrove okroglice I.a	70 [—]
" " II.a	70 [—]
borove okroglice I.a	77 ⁵⁰
jesenove okroglice I.a	70 [—]
hrastove okroglice I.a	70 [—]
brezove okroglice I.a	62 ⁵⁰
mešane trde okroglice I.a	62 ⁵⁰

Pristojbenik Zbornice za TOI v Ljubljani

Po zadnji spremembi, ki jo je odobrila banska uprava, veljajo pri zbornici sledeče takse:

I. Za potrdila po § 95., odst. 5., zakona o obrti.

1. Trgovinski obrti: din
a) na debelo 500[—]
b) na drobno 250[—]
c) mali obrti (§ 19., št. 3., zak. o obrti) 100[—]

2. Rokodelski in ostali obrtniški obrti:

a) v krajih z več ko 50.000 prebivalci 480[—]
b) v krajih z več ko 20.000 prebivalci 350[—]
c) v krajih z več ko 5.000 prebivalci 150[—]
d) v krajih z več ko 1.000 prebivalci 150[—]
e) v ostalih krajih 100[—]

3. Industrijski in rudarski obrti

4. Gradbeni obrti:

a) inženirski 750[—]
b) graditeljski 1500[—]
c) sidarski in tesarski 800[—]
d) ostali 150[—]

5. Elektrotehnični obrti:

a) elektrotehnični 500[—]
b) elektromonterski 250[—]

6. Obrti, za katere je potrebna dovolitev, in sicer:

a) hoteli 600[—]
b) kavarne 600[—]
c) avtomati 600[—]
d) restavracije 400[—]
e) ostali gostinski obrti 300[—]

7. Bančni, menjalski in varovalni posli

f) tiskarski, litografski in knjižniški obrti, kolikor nimajo industrijskega značaja 300[—]

g) pogrebni zavodi 500[—]
h) sodavčarji 300[—]
i) trgovske agenture 500[—]
j) špedicije 1000[—]
k) trgovski zastopniki 500[—]

l) obrti, navedeni v § 60. zakona o obrti:

1. pod št. 1.—4., 6., 8. do 21., 23., 26., 29., 30. in 31. 250[—]

2. pod št. 25. in 27. (izvzemši izvoške in nošče) 350[—]

mešane mehke okroglice 60[—]
enkrat precepljena bukova polena 52⁵⁰
mešana enkrat precepljena drva 47⁵⁰
10. nezvezani bukovi odpadki 57⁵⁰
mešani trdi odpadki nezvezani 52⁵⁰
grče, panji bukovi 52⁵⁰
grče, panji mešani 47⁵⁰

Na vseh železniških in rečnih nakladalnih postajah na območju urada za kontrolo cen se drva v količinah najmanj enega 10 tonskega vagona ne smejo prodajati dražje, ko po prej navedenih cenah.

Te cene veljajo za kubični meter franko vagon ali šlep nakladalnih postaja.

Desetonski vagon mora vsebovati 20 kubičnih metrov. V nasprotnem primeru ima kupec pravico na ustrezajočo bonifikacijo.

Maksimalne cene na razkladalnih postajah ter v lesnih podjetjih določijo po navodilih urada za kontrolo cen upravne oblasti prve stopnje za svoje območje.

Upravne oblasti prve stopnje morajo v 24 urah po določitvi maksimalnih cen za drva za svoje območje dostaviti sklep z utemeljitvijo pristojni kr. banski upravi ter uradu za kontrolo cen v Beogradu. Ravno tako so dolžne v istem roku objaviti določene maksimalne cene tudi v krajevnem tisku.

Lesni obrati morajo na vidnem mestu v obratu pritrčiti objavo upravne oblasti o maksimalnih cenah za drva.

Vse prej sklenjene kupčije, ki niso bile izvršene do dneva uveljavljanja tega odloka, se morajo izvršiti po novih cenah, v kolikor niso dogovorjene cene za kupca ugodnejše. Ravno tako veljajo pri deloma izvršenih kupčijah nove cene za še neizročeni del blaga.

Kdor se pregreši proti temu odloku se kaznuje z zaporom do 6 mesecev in denarno kaznijo do 50.000 din na podlagi čl. 8. uredbe o kontroli cen.

3. ostali v tem paragrafu navedeni obrati 200[—]

Taksa od a) do d) se poveča za nadaljnjih din 100[—] za potrdila gostinskih obratov v krajih oziroma mestih: Ljubljana, Maribor, Celje, Kranj, Bled, Jesenice, Jezersko, Rogaška Slatina, Rimske Toplice, Laško, Slatina Radenci, Kranjska gora, Rateče, Bohinjsko jezero, Radovljica, Kamnik in Dobrna.

Taksa se pobira posebej za vsak prijavljeni obrat, ki je zgoraj naveden. Ako rabi potrdilo javna trgovska družba, delniška družba, družba z omejeno zavezo, gospodarska zadruga ali komanditna družba, se taksa za potrdilo podvoji.

Pri otvoritvi podružnice podjetja (razen pri pogostinskem obrtu), ki ima sedež na zborničnem območju, ter ob postavitvi poslovnice se pobere polovična pristojbina, vendar tako, da znaša najmanjši polovični znesek din 50[—].

Pri otvoritvi podružnic in ob postavitvi poslovnice ostalih podjetij se pobere polna taksa. Pristojbina za potrdilo pri preselevitvi obrta v mesto znaša din 150[—] in na deželi din 75[—].

II. Legitimacije trgovskih potnikov. Za legitimacije trgovskih potnikov podjetij, ki ne zaposlujejo nad 5 potnikov, se pobira za vsako legitimacijo taksa po din 20[—].

Pri firmah, ki zaposlujejo od 6 do 10 potnikov, se taksa zviša na din 50[—], pri firmah, ki zaposlujejo nad 10 potnikov pa na din 100[—] za vsako izdano legitimacijo.

III. Ostala potrdila.

1. Izpriečevala o izvoru blaga:

a) za vsako vagonsko pošiljko, izvzemši pošiljke lesa 10[—]
b) za vsako vagonsko pošiljko lesa ter za komadne pošiljke do 5 ton 5[—]

2. Potrdila po čl. 14., št. 4., uredbe o skupnem davku:

a) za pošiljke od 10 do 15 ton 40[—]
b) za vsake nadaljnjih 15 ton po 10[—]

c) za komadne pošiljke pod 10 ton 10[—]

3. Potrdila za dosego carine prostega uvoza in za znižanje carine:

a) za instalacijske naprave v teži nad 15 ton 800[—]
b) za sestavne in nadomestne dele, orodje in utenzilije v teži nad 15 ton 250[—]
c) za pošiljke v količini pol vagona do 15 ton 50[—]
d) za pošiljke pod pol vagona 20[—]

4. Zmožnostna izpriečevala za udeležbo pri licitacijah:

a) v vrednosti nad 1.000.000 dinarjev 100[—]
b) v vrednosti pod 1.000.000 dinarjev 25[—]

5. Legitimacije imetnikov obratov 10[—]

6. Registracija pomožnih lokalov, na katere se ne nanaša postopek po § 95. zakona o obrti 50[—]

To takso pobere zbornica na podstavi obvestil obnega upravnega oblastva o prijavi pomožnih lokalov.

7. Za izjavo o zaposlitvi inozemcev:

a) za ravnatelja in ostale vodilne uradnike (obratovodje, prokuriste itd.) 1000[—]
b) za ostale nameščence 500[—]

8. Za ostala potrdila različnih vrst 25[—]

8b. Za potrdilo faktur in za potrdilo cen pri opravičbi potrdil 10[—]

8c. Potrdila za dosego znižanega prispevka v bra-

tovsko skladnico, potrdila za dobavo industrijske soli in za trošarine prosto nabavo raznega trošarskega blaga in za dosego znižanja oziroma oprostitve carine pri uvozu kemikalij, surovin, pomožnih sredstev, pogonskega materiala, plinskega premoga itd.:

a) za pošiljke od 10—15 ton 40[—]
b) za vsake nadaljnjih 15 ton 10[—]
c) za pošiljke izpod 10 ton 25[—]

9. Za potrdilo deviznih kontrolnikov: za denarne zavode in delniške družbe 50[—]
za ostale 25[—]

Za dvojnike, izdane hkratu z originalom, se zbornična taksa ne pobira, za dvojnike, izdane naknadno, znaša zbornična taksa din 5[—].

10. Za dajanje naslovov se pobira odškodnina po 25 par za naslov. Ako je oseba, ki naj dobi naslove, zbornični član, se pristojbina zniža za 20 par. Do 10 naslovov trdk se daje brez pristojbine.

11. Za dodeljevanje benecinske mešanice znaša manipulativni pavšal: din

do količine 5 kg 0[—]
nad 5—10 kg 3[—]
nad 10—50 kg 5[—]
nad 50—100 kg 10[—]
nad 100 kg 25[—]

IV. Končna določila.

Pristojbine se morajo stranki vrniti, odštevis 20 din za manipulacijo, ako se povrnitev zahteva v roku 4 mesecev potem, ko je bilo dovolilo ali pooblastilo odklonjeno pravomočno, ali je bila prošnja oziroma prijava obrta pri pristojnem oblastvu umaknjena.

Naša zunanja trgovina v I. polletju 1940. in 1939.

Kako je vojna vplivala na našo zunanjo trgovino, kažejo uradni podatki o našem izvozu ter uvozu v prvem letošnjem in lanskem polletju. Vidi se, da se je naš izvoz zelo dvignil, a tudi cene izvoznih predmetov so se znatno zboljšale, kar je imelo za posledico, da je bila naša trgovinska bilanca v prvem letošnjem polletju aktivna za tri četrtine milijarde, dočim je bila lani pasivna za 114,1 milijona din. Kako se je dvignil izvoz posameznih predmetov, kažejo naslednje številke:

Izvozili smo v prvem polletju:	1940		1939	
	tisoč ton	za mil. din	tisoč ton	za mil. din
pšenica	64,7	139,1	33,8	60,4
moka	12,2	45,9	0,5	1,7
suhe češplje	23,1	91,6	2,8	13,0
vino	10,7	38,2	4,4	15,5
zdravilne rastline	1,7	20,1	1,2	10,1
tobak	3,1	128,4	—	—
konoplja	8,7	216,4	11,8	109,9
živina in živalski proizvodi	43,0	1042,0	267,7	683,1
les (vseh vrst)	807,7	795,4	554,3	444,6
ekstrakti za strojenje	5,1	34,0	7,3	31,1
soda, amoniakova in kavstična	11,9	23,5	7,3	14,6
kalcijev karbid in cianamid	23,1	65,0	24,0	40,0
cement	61,1	19,1	87,6	25,1
svinec	5,8	39,8	3,6	17,3
baker	23,6	415,5	21,6	348,6
rude in izkoppnine	618,4	235,7	633,5	197,0
vse ostalo	99,0	498,9	195,5	203,8

Uvozili pa smo v prvem polletju:	ton	za mil. din	ton	za mil. din
surov bombaž	13.486	207,4	9.770	118,3
bombažna prediva	4.188	141,8	7.868	181,6
druga rastlinska vlakna (surova)	1.233	13,4	563	4,2
prediva iz rastlinskih vlaken	899	23,9	2.324	41,4
ovčja volna	2.121	98,9	2.570	66,1
volnena prediva	285	29,0	1.040	66,8
svila surova	2	0,2	5	0,5
prediva iz svile	2.171	100,6	1.489	52,3
železo nepredelano in napolpredelano	9.820	43,1	19.511	49,1
petrolej	7.806	16,6	1.325	1,1
olje za mažo	3.615	23,4	2.190	8,9
nafta surova	85.999	163,9	76.301	57,1
kože	1.147	37,1	1.020	27,4
premog vseh vrst	339.414	148,2	213.680	66,3
rastlinska olja	506	4,3	382	2,5
oljnat plodi in semena	5.790	32,8	6.575	27,2
modra galica, cink in klor	87	0,4	377	1,7
kositer	266	15,8	345	7,6
umetno organske barve	499	47,9	631	36,6
tiskarski papir	9.126	22,8	7.389	16,7
kavčuk in izdelki iz kavčuka	534	21,5	469	13,7
loj, surov, topljen in stisnjen	3.482	24,1	3.248	13,5
skupno	492.476	1.217,1	359.072	859,6

Naš uvoz je v glavnem razdeljen na šest skupin. Od vsega uvoza je odpadlo na tekstilne proizvode 30%, na železne 10,60%, mineralna olja 7,13%, kože 1,21%, steklo 0,28%, živila 3,28% in vse ostalo 47,44 odstotkov.

BIRMANSKA DARILA

ure, zlatnina, srebrnina in optični predmeti po nizkih cenah pri

J. VILHAR, urar — LJUBLJANA
SV. PETRA CESTA ŠTEV. 36

Davčni svetovalec

Pobotnice o plačilu najemnine v novi obliki, kje se zamenjajo

G. J. P. v C. — Čul sem, da so bile izdane nove pobotnice za plačilo najemnine. Stare pobotnice se morajo zamenjati. Bil sem pri davčni upravi, kjer pa o kakšni zamenjavi nič ne vedo. Prosim, kje bi jih mogel zamenjati.

Odgovor: Nove pobotnice so bile v resnici izdane in se morajo od 1. julija dalje t. l. uporabljati. Toda kolikor so že v rabi, se smejo še nadalje uporabljati stare pobotnice, dokler se docela ne porabijo. Zamenjati se morajo samo one pobotnice, ki v celih zneskih še niso rabljene. Zamenjajo se pri ustanovi, pri kateri so bile kupljene. Rok za zamenjavo je določen na 90 dni, to je od 1. julija 1940 do zaključno 28. septembra 1940.

Pobiranje pridobnine za posle na Hrvaškem

Družba z o. z. g. I. v Lj. — Vprašanje: Na Hrvaškem imate za svojo družbo stalnega zastopnika. Sedaj ste brali poziv finančne direkcije in prosite za pojasnilo, ali ta poziv zadeva tudi Vaš obrat.

Odgovor: Družbeni davek se za podjetja, ki imajo stalno zastopstvo na Hrvaškem posebej odmeri za Hrvaško in posebej za ostalo ozemlje. Prijave vlagajo tako podjetja na Hrvaškem, ki imajo pri nas stalno poslovno napravo, kakor tudi naša podjetja, ki imajo na Hrvaškem tako napravo. Vendar pa podjetje, ki ima samo glavno obratovališče ali glavno napravo ter sporedna obratovališča, oz. zastopstvo samo na enem ozemlju, pa iz teh obratovališč prodaja lastno ali tuje blago na drugo ozemlje na podlagi direktivnih naročil ali naročil, zbranih od poljučih agentov, katere podjetje v ta namen od časa do časa pošlje na drugo območje, pa je zavezano glede teh prodaj plačevanju pridobnine, odnosno družbenega davka. Ako imate stalnega zastopnika, ki pretežno stanuje na drugem območju, se boste lahko ogotili plačilu družbenega davka. Toda poziv finančne direkcije ne zadeva Vas, ampak tiste obrate, ki obratujejo na drugem območju, pa

razlegajo svoje poslovno udejstvo vanje v našo banovino na način, ki utemeljuje poseben predpis družbenega davka. Enak poziv za vložitev prijave je izdala po naših informacijah tudi hrvatska finančna oblast. Ako so pri vas dani pogoji za predpis družbenega davka, Vam priporočamo, da prijavo tudi vložite in o vložitvi obvestite tudi tukajšnje oblastvo, ker se

vam more sicer pripetiti, da vam bo družbeni davek od enega in istega poslovanja dvakrat odmerjen, enkrat v Ljubljani, drugič pa v Zagrebu, ker se mora predpostavljati, da je hrvatskemu oblastvu znano bivališče vašega stalnega zastopnika v Zagrebu, pa bi uradoma zbralo podatke o samostojni odmeri davka in ga vam tudi uradoma predpisalo.

Gojiti treba kolegialnost

Če gledamo nazaj v zgodovino slovenskega trgovstva, potem vidimo, da je slovensko trgovstvo napredovalo in se uveljavilo v javnosti, ker je vezalo naše prve trgovce resnično tovarištvo. Ko se je ustanovilo Trg. društvo »Merkur«, je bilo to društvo v resnici središče vsega življenja slovenskih trgovcev in pomočnikov. Na lepo uspehih prireditvah društva se je gojilo med člani tovarištvo in prijateljski družabni stiki. Zato tudi takrat ni bilo med slovenskimi trgovci nelojalne konkurence, temveč so si drug drugemu pomagali. Kako dostikrat se je zgodilo, da je priskočil tovariš tovarišu na pomoč tudi z velikimi krediti. Slovensko trgovstvo je bilo takrat ena sama složna rodina in zato je tudi napredovalo in se v kratkem času krepko uveljavilo.

Tudi danes bi bilo dobro, če bi se razvila med pripadniki trgovskega stanu enaka kolegialnost. Hitro bi izginila nelojalna konkurenca, ker bi med trgovci znova zavladala prava solidarnost. Ta nam je danes, ko je konkurenca nabavljajnih zadrug in tvorniških

konsumov vedno večja, še zlasti potrebna.

A tudi za naš trgovski naraščaj je odločilne važnosti, da se znova začne gojiti duh starega tovarištva. Lepe tradicije slovenskega trgovstva morajo biti ohranjene, kar pa je mogoče le, če nadaljuje trgovski naraščaj delo svojih prednikov. To pa zopet ni mogoče, če starejši trgovci ne skrbijo za napredek naraščaja, če mu niso učitelji in vodniki. A učitelji, do katerih ima naraščaj zaupanje, ker vidi, da resnično skrbijo zanj.

Več smisla se mora zato pokazati tudi za vzgojo naraščaja in za njegovo naobrazbo. Pa tudi v organizacijsko življenje trgovstva bi se moral naraščaj polagoma prilegniti. V naraščaju je treba vedno videti bodoče samostojne trgovce, bodoče tovariše in zato je treba gojiti duh tovarištva.

V mnogih krajih je izvedba vseh teh misli težavna, toda nekaj se more vedno doseči. Moč trgovstva v javnosti je odvisna tudi od njegove notranje povezanosti in zato je treba znova začeti gojiti duh kolegialnosti in resničnega tovarištva.

Trgovinski register

Vpisali sta se naslednji firmi:

»Intra«, družba z o. z. za proizvodnjo in razpečevanje gradbenih potrebščin. Pobrežje pri Mariboru, podružnica v Ljubljani. Obratni predmet: Proizvajanje, pridobivanje in dobavljanje ter razpečevanje gradbenih potrebščin vsake vrste, zlasti smolnih proizvodov, gramoza, peska in vsakovrstnih drobnih stanovanjskih potrebščin, transport in tehnični biro. Osnovna glavnica v višini din 50.000.— je vplačana v gotovini. Poslovodji sta: Celestin Deutsch,

tvorničar na Pobrežju in Slavko Duje, kapetan I. klase v p. v Mariboru. Trdno zastopata družbenika skupno.

Grajzar Ciril, avtopodjetnik, Jezersko. Obratni predmet: prevažanje potnikov in blaga z avtomobili.

Vpisale so se naslednje izpremembe in dodatki:

Elektrarna za selško dolino na Češnjici. Izbrise se poslovodja Jožef Megušar, vpiše pa se poslovodja Jakob Prevc, posestnik iz Studenega.

»Universale«, tovarna klobukov in slamnikov, Domžale. Spremenila se je družbena pogodba. Družbo zastopa odslej poslovodja

inž. Vinko Zalokar. Izbrise se poslovodja Franc Faltner, vpišejo pa se poslovodje Janko Cirman, trgovec v Mednem, Anton Zalokar, mizarški mojster in Ivan Zalokar, posestnik, oba v Št. Vidu nad Ljubljano.

Joško Krajnc, trgovina z mešaninim blagom in mlekarna, Gorica pri Slivnici. Besedilo firme odslej: Krajnc Joško, trgovina z mešaninim blagom, lastnica Krajnc Julijana, trgovka v Gorici, občina Slivnica.

Jugostroj, družba z o. z. Kranj. Spremenila se je družbena pogodba. Načelstvo družbe sestoji iz enega poslovodja, ki ga izvoli občni zbor. Izbrise se poslovodja Karl Decker.

Viktor Omerza, družba z o. z., Kranj. Družba se je razdružila in prešla v likvidacijo. Likvidator Minka Omerza, industrija v Kranju.

Gostilničarska pivovarna d. d. Laško. Izbrise se izstopivši član upravnega sveta Josip Kramar, vpiše pa se član upravnega sveta Julij Jupan, restavrat v Ljubljani. Vpiše se prokura ravnateljice pivovarne Franju Vilharju.

Tovarna verig, d. d. v Lescab. Izbrise se član upravnega sveta Hanuš Krofta, vpiše pa se član upravnega odbora Avgust Praprotnik, industrialec v Ljubljani.

»Naša Sloga«, prodaja cerkvenih potrebščin, Ljubljana. Imetnik trgovec Oton Ercigoj. Zaznamuje se vpis podružnice v Zagrebu.

Papirles, družba z o. z., Ljubljana. Spremenila se je družbena pogodba. Družba ima tri ali več poslovodij. Izbrisejo se poslovodje: Thiel Karol, Manasse Ivan in dr. Mayer I. Alfred.

Pisarniški stroji in potrebščine na Dunajskem jesenskem velesejmu 1940.

Bolj ko kdaj koli prej zahteva sedanost uporabo vseh razpoložljivih sil, dostikrat pa tudi več ter je zato razumljivo, da se mora ekonomsko uporabiti ter razvrstiti posebno človeška delovna sila. Pri visoki in najvišji kapaciteti, ki se zahteva ne samo v vojni, temveč so bo zahtevala tudi po njenem koncu pri obnovi vsega gospodarskega življenja, se posveča mehaniziranim pomožnim sredstvom posebna pozornost. Med stroje, ki s' »agru« loveške skupnosti, se štejejo tudi pisalni stroji, od najmanjših pa do največjih.

Vsak napreden trgovec

prodaja le tako blago, s katerim svojim odjemalcem koristi. Nudite tudi Vi Vašim odjemalcem v prvi vrsti naravno Rogaško slatino; s tem koristite njim in sebi!

Na letošnjem Dunajskem jesenskem velesejmu (od 1. do 8. septembra) se bodo pokazali in predvajali številni modeli posebno pripravljenih nemških pisarniških strojev, ki se morejo uporabiti za razne namene. Ta razstava bo v prostorni dvorani pisalnih strojev Praterja.

Prijave za obisk Dunajskega jesenskega velesejma 1940 naj se takoj pošljejo na naslov: Častni zastopnik Dunajskega velesejma za dravsko banovino in za banovino Hrvaško dir. Jos. Kulhanek, Zagreb, Illica 9, telefon 24-307.

Brezposelnost v Belgiji narašča

Po podatkih Delavske zbornice v Bruslju je bilo v začetku julija v Belgiji 1940. 387.931 brezposelnih ljudi. Ta številka pa je najbrže preizkušnja in poznavalci razmer sodijo, da je danes v Belgiji pol milijona ljudi brez posla. Od teh jih je v posameznih pokrajinah: v Brabantu 80 tisoč, Anversu 100 tisoč, Limburgu 10, zapadni Flandriji 80, vzhodni Flandriji 80, Namuru 5 in v Liegeu 50 tisoč. Od teh brezposelnih je odšlo okoli 40.000 v Nemčijo na delo. Število brezposelnih se bo naravno še znatno povečalo po demobilizaciji vojske. Tudi povratek beguncev bo število brezposelnih znatno povečal. Računa se, da bo na ta način naraslo število brezposelnih na približno 1 milijon.

Že v 24 urah

barva, plesira in kemijske snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetločila srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo

tovarna J.O.S. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72.

H. N. Casson:

Business

(Prevedel Ivo Zor)

Najprej vsi stroški, potem šele dobiček.

Splošna in silno razširjena je zmota, da zaslužijo kapitalisti ogromne vsote. Socialisti in protitrgovinska društva in udruženja jo podkrepljujejo. Posledica tega je, da imajo kapitalista povsod za sovražnika človeške družbe in da poizkušajo biti kapitalisti mnogi ljudje, ki prav nobenega pojma nimajo, kako to gre.

Adam Smith je trdil, da je »delo vir vsega bogastva«. Ni pa pojasnil, kaj on misli pod izrazom »delo«. Potem je nastopil ustanovitelj socializma Karel Marx, ki je razvil Smithovo teorijo v logično abotnost. Oznanjeval je, da ustvarja mezdnio delo vse bogastvo, in je obtožil kapitaliste, da izžemajo delavstvo.

Čisto preprosta resnica pa je, da bogastva ne ustvarja delo, ampak miselnost. Delo samo rodi siromaštvo. Povsod in vselej ostane (v kap. družbi) siromak tisti, ki nima drugega kakor golo delo. Izumi, stroji, odkritja novih virov moči ustvarjajo premoženje. James Watt si je naredil več premoženja, kakor vsi delavci njegove dobe skupaj.

Kapitalist krvavo zasluži svoj dobiček. On je najgorečnejši delavec med vsemi. Zanj ni osemurnega delavnika. Nič ga ne varuje propada, za starost ga ne čaka nobena pokojnina; opravi mora neverjetno mnogo del. Brez odgovornosti, ki ga nosi za svoje odločitve in ukrepe, bolj utruja kakor vsako ročno delo.

Vzoren kapitalist je prav tako redek kakor vzoren slikar ali kipar. Kakor vsak drug »idealni človek« je kapitalist vsak. Njegov uspeh prav malo odloča sreča. Kakor pri vsakem geniju, je odvisna njegova moč od njegove vztrajnosti in neutrudljivega izpopolnjevanja samega sebe.

Povprečni človek navadno zamenjava kapitalista z iniciatorjem, torej s tistim, ki je duševni oče kakega

podjetja. Toda ta dva se silno razlikujeta. Inicijator je poln zamislov. Po navadi dobro prične, toda ni vztrajen. Kljub marsikaterim neuspehom pa ima svojo vrednost. Večkrat obdolge iniciatorja, da je on zakrivil polom, pa so ga delničarji zaradi svoje pomanjkljive predurnosti. Vendar pa se inicijator razlikuje od kapitalista v tem, da dela z denarjem drugih, kapitalist pa mora vložiti vedno svoj denar.

Dostikrat slišimo, da je »kapital boječ«. To ni res. Kapital je pogumen, večkrat celo predrzen. Jaz mu očitam celo preveliko drznost, meni se zdi, da se po navadi veliko preveč izpostavlja.

Doslej še ni nihče napisal knjige o »prevaranih nadah kapitala«. In ko bi jo kdo napisal, bi bila obsežna kakor »Encyclopaedia Britannica«. Brali bi v njej, da ga ni bilo še tako tveganega podjetja, da bi se ne zanimali zanje kapitalisti, ki bi ne trošili s korcem zlata zanje.

»Boljši je vrabec v roki od goloba na strehi.« To je pregovor meznih delavcev s stalno plačo. Kapitalist pa misli narobe. On bo izpustil vrabca, ker upa, da bo ujel goloba. Denar, imetje zamenja za nado. Kdor živi od dobička, ravna in mora ravnati tako.

Ko bi le ljudje to resnico popolnoma razumeli, potem bi mnogo plevela izginilo iz trgovine, potem bi ne poizkušal že vsak Peter ali Pavel postati kapitalist. Trgovina bi ostala samo tistim, ki bi bili njenim zahtevam kos in ki bi poznali njena pravila.

Dobiček pride zadnji na vrsto.

Tam stoji polna vreča denarja. Delavec seže vanjo in si vzame svojo mezdo. Potem vzame zopet drug nastavljenec polno pest, enako stori stenotipist, potem gospodar, banka, železniški uradnik, davčni uradnik — cela procesija brez konca in kraja! — Nepregledna vrsta samih skrivljenih prstov! — Nazadnje, ako je v vreči sploh še kaj ostalo, pride na vrsto kapitalist!

Tako je imelo na primer eno izmed največjih avtomobilskih podjetij v Zedinjenih državah 85.000.000 dolarjev prometa na leto. Kosmatega dobička je bilo 7 milijonov dolarjev, od katerih pa so morali zopet vtekniti v podjetje 6.000.000 dolarjev, tako da je bilo razdeljenih

samo en milijon dolarjev dividende. To se pravi, da je imel pri enem vozu, ki je bil prodan za 2000 dolarjev, kapitalist le 25 dolarjev za to, ker je vteknil v podjetje svoj denar.

Drug primer naj to še jasneje pokaže. Tom Hodd, znani nogometaš, si je pri igri zlomil nogo in je prišel v stisko. Ker je bil jako popularen, so mu zbrali prijatelji 1000 dolarjev in mu kupili trafiko. Izpočetka je prišlo vsak dan k njemu po pet prijateljev in vsak si je kupil cigaro. Tom si je mislil: aha, kupčija uspeva, in si je tudi sam privoščil vsak dan po eno cigaro. Ko nec šestega meseca je njegova trafika propadla, in on si nikakor ni mogel razložiti, zakaj. On tega ni pomislil: Če proda vsak dan po šest cigar, gre izkupiček od prvih štirih za tvornico, od pete za najemnino, šesto, davek itd. Šele denar za šesto cigaro je njegov, zakaj: najprej stroški, in nato šele dobiček. Tom pa je svoj dobiček pogljal v zrak.

Bistvo trgovine ni v tem, da proizvajamo dobro blago, da imamo velik promet in mnogo uslužbencev. Nekaj mora tudi preostajati. V trgovskem jeziku ni glavna beseda bruto, temveč neto.

Povečati, pomnožiti čisti dobiček, to je smoter, po katerem hrepeni znanost o »uspehu«. Kadar dosežemo ta cilj, potem se razvija obseg podjetja sam od sebe.

Če ugotovi prometna družba ali industrijsko podjetje, da pada odstotek čistega dobička, potem je treba paziti, zakaj bliža se nevarnost. Tak padec pomeni za podjetje tisto, kar za naše telo bolečina. Ali je telo ranjeno ali pa mora biti bolno.

Niti starost niti velikost podjetja ne moreta zagotoviti njegovega obstoja, ampak prav pogostokrat zavajata v zapravljanje in brezskrbnost, nakar lahko pride polom. Kakovost je važnejša od količine.

Dinozaur na pr. je bil velikaška žival. Izumrl je. Njegovo telo je bilo 4000 funtov težko, njegovi možgani pa le en funt. Izginil je, ker ni bil ustvarjen za daljši obstoj. Človek pa, majhna stvarca, čigar možgani tehtajo 4 do 5 funtov, je dinozaura preživel.

(Dalje prihodnjic.)

Dobave - licitacije

Direkcija pošte, telegrafa in telefona v Ljubljani razpisuje v drugič dobavo 60 indukcijskih zvončev z direktno pogodbo na dan 3. avgusta t. l. Pogoji so isti kot so bili za prvi razpis dobave.

Uprava zavoda »Čačak« v Čaku sprejme večje število kvalificiranih delavcev ter tehničnih risarjev. Pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani.

Mornarska izvidniška komanda v Šibeniku sprejema do 13. avgusta ponudbe za dobavo metel, oti- račev za roge, krp za čiščenje, bombaža, sode, mila za pranje, smirka, steklenega papirja, stea- rinskih sveč ter gorilnega spirita.

Strojna šola mornarice Boka Ko- torška sprejema do 30. julija po- nudbe za dobavo krogičnih le- žajev.

Artillerijsko tehnični zavod mor- narice Lepetane sprejema do 31. julija ponudbe za dobavo raznega pisarniškega materiala in potreb- ščin; do 3. avgusta raznih kislin, boraksa, modre galice, sode idr.; 5. avgusta za dobavo mask za ga- silce; 7. avgusta impregniranega platna ter bele flanele; 9. avgusta specialnih steklenic kisika in do dne 10. avgusta specialne ročne sesalke, kalipatronov ter »Oxu- metrov« za kontrolo čistote kisika in omare za dezinfekcijske maske.

Direkcija drž. rudnika Senjski rudnik sprejema do 30. julija po- nudbe za dobavo strojne opeke; 13. avg. pnevmatskih krožnih žag ter svedrov na električni pogon.

Pomorsko-zrakoplovna šola v Di- vuljah sprejema do 1. avgusta po- nudbe za dobavo raznega orodja, rikrometrov, koksa, lesnega oglja, železa, razne pločevine, žice, svin- ca, salmijaka, paste in bombaža za čiščenje ter lesenih držal, ščetk iz žice idr.

Komanda pomorskega arzenala v Tivatu sprejema do 2. avgusta ponudbe za dobavo stroja za reza- nje usnja; 8. avgusta lopat in vo- zičkov za premog, cevi za bencin, jelovih gredic in desk, krovne le- penke, orodja in pribora za dim- nikarska dela; 9. avgusta univer- zalne vrvice in zaponk, košar iz vr- bja ter stekla za svetilke ter okna.

Komanda podvodnega orožja v Kumboru sprejema do 15. avgusta ponudbe za dobavo raznega elek- tro-materiala; 16. avgusta železa in železnega materiala, železne ži- ce, vijakov in matic; 19. avgusta kalijevega mila, sidola in kavstične sode; 20. avgusta raznega lesa; 21. avgusta krp in bombaža za čiš- čenje; 22. avgusta brodskih ur; 23. avgusta raznega jekla in plo- čevine; 24. avgusta ličarskega in slikarskega materiala, raznih čopi- čev, svinčnikov, papirja, oti- račev za noge, mila za pranje, raz- nega lepila idr.; 26. avgusta ba- kra, pločevine, žice, cevi, alumi- nija, svinca, kositra; 27. avgusta raznega vrvarskega blaga, vrvi, ja- drenca, platnenih cevi idr.; 28. av- gusta raznega materiala za avto- geno varjenje in dne 30. avgusta za dobavo medi, žice, delta-metala ter brezžičnih cevi.

Direkcija drž. rudnika v Velenju sprejema do 5. avgusta ponudbe za dobavo portland-cementa, po- pravilo manometrov, raznih zako- vic in vijakov, manesmanovih cevi, raznih odlitkov za črpalko, kom- pletnega reverzirnega kontrolorja, hrastovega jamskega lesa, ključev za matic, žarnic za akumulator- ske svetilke, krom-nikelj jekla, re- spiratorjev iz gobaste gume, traž- ne žage, strelne žice ter snažilne volne.

LICITACIJE:

Dne 29. julija bo v intendanturi Štaba savske divizijske oblasti v Zagrebu licitacija za dobavo 3.000 železnih sodov.

Dne 29. in 30. julija bo pri Vo- nosanitetskem zavodu v Zemunu licitacija za dobavo raznih zdravil, kemikalij in kinina; 31. julija raz- nih drog, glicerina, vazelina in olja; 1. avgusta dezinfekcijskih sredstev in dne 5. avgusta razne kartonaže, papirja in apotekarske- ga pribora; 6. avgusta bolniških in zdravniških plaščev; 7. avgusta raznega železa, žice, zakovic, cevi i. dr.

Dne 30. julija bo pri ekonom. oddelku gen. direkcije drž. železnic v Beogradu ofertalna licitacija za dobavo motovoza in vrvice za za- livke.

Dne 1. avgusta bo pri Upravi vojno-tehničnega zavoda v Hanri- jevu pri Skoplju licitacija za do- bavo vatelina, sukanca ter razne- ga platna.

Dne 1. avgusta bo pri Štabu mor- narice v Zemunu licitacija za do- bavo vijakov, matic in zakovic; 20. avgusta kotkovih in parovodnih cevi iz jekla.

Dne 2. avgusta bo pri Centralni direkciji drž. rudarskih podjetij v

Sarajevu licitacija za dobavo elek- tričnih vžigalnikov za metanske jame ter jeklene vrvi.

Dne 5. avgusta bo pri Štabu mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu licitacija za dobavo kondenza- torskih cevi.

Dne 6. avgusta bo pri direkciji drž. železnic v Ljubljani licitacija za dobavo rentgen terapevtske aparature.

Dne 8. avgusta bo pri Štabu zra- koplovstva vojske v Zemunu li- citacija za dobavo barv in lakov.

Dne 20. avgusta bo pri Dravski radionici v Ljubljani, Kobaridska št. 43, licitacija za nabavo razne

opreme in ščetk za konje; 21. av- gusta usnjenih pasov.

PRODAJE:

Dne 7. avgusta bo v Štabu Ko- mande dravskega žandarmerijske- ga polka v Ljubljani ustna lita- cija o prodaji raznih starih krp in iznošenih vojaških čevljev.

Dne 12. avgusta bo pri Upravi 2. oddelka Zavoda za izdelavo voj- ne opreme in Nišu ustna licitacija za prodajo raznih odpadkov od sukna, usnja, kovin idr.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Debata o Narodni banki se nadaljuje

Na izvajanja upravnega svetni- ka Narodne banke Tihomira Pa- nića, ki smo jih reproducirali tudi v našem listu, je odgovoril v »Po- litiki« g. M. Vuković.

Uvodoma zavrača mnenje g. Pa- nića, da dr. Bičanić kot državni uradnik sploh ne bi smel podajati predlogov o ureditvi države in da bi se zaradi njegovih predlogov moral odpustiti iz službe. Takšne zastarele pojme odklanja g. Vu- ković z vso odločnostjo.

Glavni argument g. Panića je bil, da poteče koncesija o Narodni banki šele 1. 1961. Ko je dr. Bi- čanić predlagal podpravljenje Na- rodne banke, je to storil v pre- pričanju, da je treba v času polo- ma liberalno-kapitalističnega si- stema razpravljati o tem, če naj ostane služba, ki je v interesu vse- ga naroda, še nadalje privilegij neke nedržavne ustanove. G. Pa- nić pa se je previdno skril za ne- določljivost bančne koncesije. To skrivanje je samo dokaz, da nima drugih argumentov. Ta razlog go- si: »Panić je zelo podoben svo- ječasnemu govoru nekega mini- stra, ki je utemeljeval pred skup- ščino koristnost pogodbe o grad- nji novih železnic s tem, da je bila ta pogodba odobrena od glav- ne kontrole.

Ko je hotel g. Panić braniti se- danji položaj NB in nedotakljivost svojega portfelja delnic, ni storil svoji ustanovi posebne usluge in najbrže se noben vodilni človek banke ne bi s tem argumentom solidariziral. Vsekakor je odgovor g. Panića v času, ko se na hori- centu pojavlja vprašanje podpravl- ljenja vseh denarnih zavodov, sil- no naiven.

Denar je sredstvo za zamenjavo blaga in določevanje njegove vred- nosti. V tem smislu je občna do- brina, ker od njega zavisi obstoj cele vrste družbenih razredov. Upravičena je zato želja, da se de- nar čim bolj osvobodi od kapita- lističnih špekulacij ponudbe in po- vpraševanja. Z dosedanjim nači- nom denarne službe se to ni moglo doseči in zato je razumlji- vo, da postavlja dr. Bičanić vpra- šanje reorganizacije NB. Tudi

RAZPIS

DIREKTORSKEGA MESTA

na zasebni dvorazredni trgovski šoli s pravico javnosti v Murski Soboti.

Šolski odbor podpisanega zdru- ženja razpisuje

mesto direktorja

na svoji dvorazredni trgovski šoli.

Kandidat mora ustrezati pogojem § 51. zakona o srednjih trgovskih šolah točka 2., ki določa:

Za direktorja na dvorazredni tr- govski šoli sme biti postavljen pro- fesor srednje trgovske šole, ki ima položen profesorski izpit in najmanj 10 let državne, prvenstveno učiteljske službe, od teh najmanj 6 let na sred- nji trgovski šoli.

Nekolkovani prošnji za mesto, je priložiti rojstni ali krstni list, domov- nico, dokazila o strokovnih kvalifika- cijah ter kratak curriculum vitae. Prejemki po dogovoru.

Prošnje je dostaviti na spodnji na- slov najkasneje do 5. avgusta t. l. Murska Soboti, dne 23. julija 1940.

Združba trgovcev za srez Murska Soboti v Murski Soboti.

mnogi drugi so istega mnenja ko dr. Bičanić, da bi namreč bili na- rodni interesi mnogo bolje zava- rovani, če bi bila denarna služba popolnoma v rokah države, kakor pa če v tem poslu sodelujejo tudi veliki lastniki bančnih delnic.

Proti podpravljenju železnic in pošte, ki tudi služijo vsemu na- rodu, nihče ne ugovarja, proti po- državljenju denarne službe pa se nekateri oglašajo, čeprav je var- nost naroda bolj odvisna od de- narne službe kakor pa od železnic in pošte. Jasno je, da ti glasovi ne izvirajo iz skrbi za narodne in- terese, temveč iz čisto drugih in- teresov.

Pred več leti je napisal nemški ekonomist dr. Müller knjigo »O duhu zajednice«. V njej je zelo posrečeno primerjal jezik in de- nar. Kakor je jezik duhovno sred- stvo prometa, ki služi za izmenja- vo misli, tako je denar materialno sredstvo prometa, ki služi izme- njavi blaga. V današnjih časih se knjiga dr. Müllerja dostikrat ci- tira, kajti če se državi dopušča, da se bavi z duhovnimi sredstvi prometa, se ji more tem manj od- rekat pravica, da vzame v svoje roke materialna sredstva prometa. Če se upoštevajo vsi razlogi,

Doma in po svetu

Sovjetski poslanik Plotnikov je v četrtek obiskal ministrskega predsednika Cvetkovića in imel z njim daljši razgovor.

Na Bled je prišel kr. namestnik dr. Ivo Perović in se nastanil v hotelu Toplice. Tudi minister brez listnice dr. Konstantinović je pri- šel na Bled.

Na Bled je prišel ameriški po- slanik Bliss, nemški poslanik v. Herren pa se je nastanil v Begu- njah. Nadalje so prišli na Bled angleški poslanik Campbell, mad- žarski poslanik baron Besseney in novi egiptski poslanik Abdel Va- hab bej.

Gen. direktor bolgarske pošte Georgij Jankov pride v spremstvu nekaterih šefov bolgarske tehnične poštne službe v Beograd, da se do- govori z zastopniki jugoslovanske pošte o ureditvi vseh poštah, te- lefonskih in brezžičnih vprašanj med obema državama.

Univerzitetni prof. Slobodan Jo- vanović, eden vodilnih srbskih in- telektualcev, je bil upokojen, ker je dovršil 70. leto. Pri tej priliki je bil odlikovan z redom Jugoslo- vanske krone I. stopnje.

40letnico je praznovala letos Go- spodarska zadruga v Središču, ki je zelo mnogo storila za dvig go- spodarstva v svojem območju. V vseh 40 letih je imela zadruga sa- mo 5 načelnikov, ki so vsi požrtvo- valno delali za napredek zadruge. Bili so to: Ivan Kolarić, Jurij Po- lanec, Anton Plapelec, Feliks Hor- vat in Anton Tkalec, ki načeluje zadrugi od 1. 1934. pa do danes. Tajniške posle zadruga vodi že pebo leto tajnik Mirko Plapelec. K lepeemu jubileju zadrugi in nje- nim zaslužnim članom tudi naše čestitke!

Narodna odbrana je objavila čla- nek proti Jučeviću, češ da dela z velikimi karteliranimi podjetji in da je pripomogel k dvigu cen za železo. Od tega ima največjo ško- do domača nekartelirana proiz- vodnja.

Na intervencijo Splitske zadru- ge matic, da se pobira od dalma- tinskega vina, ki se izvažajo v Slo- venijo in Hrvatsko dvakrat troša- rina, je fin. minister izdal odlok, da je tako dvakratno pobiranje trošarine nedopustno.

JESENSKI DUNAJSKI VELESEJEM 1940

OD 1. do 8. SEPTEMBRA

Navzlic vojni je Dunajski velesejem pomembno povečan — prostorno z novimi zgradbami, vsebinsko pa s pridobitvijo novih skupin raz- stavljalcev. Posebno bo zastopana nemška industrija avtomobilov. Mednarodni značaj daje Dunajskemu velesejmu posebno močno sodelovanje inozemstva, posebno pa vseh držav jugovzhodne Evrope, Jugoslavije, Madžarske, Romunije, nadalje Slovaške itd.

VIZA ZA POTOVANJE

Obiskovalcem Dunajskega velesejma izdana bo brezplačna vstopna viza. Potrebno je, da zastopnik Dunajskega velesejma — ki je pristojen za mesto, kjer interes stalo živi — predlaga, da se lahko izda viza. Prijave se sprejemajo do 10. avgusta 1940. Poznejše prijave se bodo sprejemale v mejah možnosti in bodo tudi vezane s posebnimi stroški.

POOBLASTILO ZA POTOVANJE

Obiskovalci Dunajskega velesejma dobijo posebno sejmsko legitimacijo, glasečo se na njihovo ime, in popust za potovanje, in sicer: na nemških državnih železnicah 60%, na jugoslo- vanskih državnih železnicah pa 50% pri povratku od nor- malne tarife.

NATANČNEJŠA OBVESTILA

dajejo: Začasni zastopnik Dunajskega velesejma za dravsko banovino in banovino Hrvatsko: Direktor Josip Kulhanek, Zagreb, Illica 9, telefon 24-307, ter generalni zastopnik za kraljevino Jugoslavijo: H. Pfannenstill, Beograd, Bosanska 29, tel. 30-881.

potem se pri nas v pravem času postavlja vprašanje Narodne ban- ke. To vprašanje je za nas tako velike važnosti, da se mora osvet- liti od vseh strani, ne pa pred njim zapirati oči iz kakršnih koli raz- logov. Prepričan sem, pravi g. Vu- ković, da g. Panić pred tem vpra- šanjem ni zaprl oči, pač pa se iz njegovega odgovora vidi, da je ho- tel to vprašanje pred javnostjo za- kriti.

Na zaključku svojih izvajanj go- spod Vuković ostro napada g. Pa- nića, ker da skuša v razpravi o velikem gospodarskem vprašanju sedanjosti svoje ozke interese predstaviti kot splošno narodne interese. Brez razloga tudi očita dr. Bičaniću, da je nastopil kot demagog proti zasebni lastnini.

Za pomočnika direktorja ljub- ljanske pošte je imenovan višji svetnik dr. Janžeković.

Moderni avtobusni kolodvor zgrade v Zagrebu in sicer na zem- ljišču za poslopjem SUZORja. Stroški so proračunani na 800.000 dinarjev.

Po podatkih ravnateljstva po- morskega prometa v Splitu je od 12.063 naših mornarjev zaposlenih samo 7122. Pristaniških delavcev je prijavljenih 4100, od katerih je zaposlenih samo 2520.

Skupna tonaža naše trgovinske mornarice znaša 397.612 bruto reg. ton. Za dolge proge imamo 80 la- dij s 326.450 r. t., za krajšo obalno plovo 838 ladij s 44.057 r. t., za daljšo obalno plovo pa 18 ladij s 26.050 r. t.

Uredbo o hmelju je razširil ban dr. Šubašić tudi na banovino Hr- vatsko.

V Zagrebu so po banovi naredbi določene naslednje maksimalne ce- ne za kruh: za hlebec belega kru- ha 750 g težkega 4 din, za hlebec 900 g težkega polbelega 4 din in za 1050 g težkega črnega kruha 4 din.

Banska uprava je dovolila tvrd- ki Zlatorog v Mariboru, da sme prodajati svoje milo pri odjemu do 150 kg po 13 din, pri odjemu do 300 kg po 12-15, pri odjemu nad 300 kg pa po 12-15. Zlato- rog terpeninovino milo pa sme pro- dajati po 14 oz. 13-15 in 13-60 din. Cene veljajo pri takojšnjem pla- čilu in brez 5% prometnega davka.

KNJIGOVEZNICA JUGOSLOVANSKE TISKARNE

reg. zadr. z o. zav.

LJUBLJANA KOPITARJEVA 6

Nudi po izredno nizkih cenah: Salda konte, štra- ce, journale, šolske zvez- ke, mape, odjemalne knjižice, risalne bloke itd.

Sejmi

29. julija: Kostonjeva, Ormož, Semič, Lukovk, Smartno pri Li- tiji.

30. julija: Maribor, Ormož.

31. julija: Dol. Lendava, Celje, Dol pri Hrastniku, Slov. Konjice, Trbovlje, Pilštani, Marenberg.

1. avgusta: Črnomelj, Mokronog- Pišce, Turnišče, Trbovlje.

2. avgusta: Maribor, Dravograd, Sv. Lenart v Slov. goricah.

3. avgusta: Zagorje pri Savi, Brežice, Videm pri Savi, Celje, Trbovlje, Križevci okraj Murska Soboti.

4. avgusta: Sv. Peter pod Sv. gorami z graščino Bizeljsko, št. II, pri Velenju.

Okrožni urad za zavarova- nje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce

da so v prejšnjem mesecu dostav- ljeni plačilni nalogi zapadli v pla- čilo. Prispevki morajo biti po- ravnani v osmih dneh po pre- jemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovan- cev do pokojnine je potrebno, da so zavarovani prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad iz- vršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.